

ODAMEES

KUUKIRI

DETS. 1927

Jõulud 1927
Uus-aasta 1928

Moe-, pudu- ja pesuäri Vennad Lepp

Tartus, Kaubahoov nr. 2, telefon 4-81

Alaliselt rikkalik valik: valgeid ja värvilisi triiksärke, krae-
sid, manshette, kaelasidemeid, siidi kaelashalle, trakse, kin-
daid, siidi ja siidifloor sukki ja sokke, meester. ja naister.
pesu, võimlemistrikoosid, puuvillast ja villast trikoopesu, nais-
ter. vill. koetud jakke ja veste, meesterahva veste, sveaterid,
laste- ja spordikostüüme, pitse, pesatse ja kõiksuguseid moe-,
pudu- ja pesukanpu. — Vihmavarje ja jalutuskeppe. —
Villast lõnga rohkeis värvides. — Käsitööniite D. M. C. ja
C. B. — Võimlemis- ja toakingi. — Kalosse.

■■■■■■■■ Igasugune korralik auruga riiete voltimine ■■■■■■■■

Hinnad võistlemata!

Müük suurel ja väiksel arvul

Pildileht „Odamees“

on oma huvitava ja mitmekesise ja väärtusliku sisu tõttu saand loetavamaks ja armastatavamaks ajakirjaks Eestis. Et vahepeäl ajakirja „Odamehe“ ilmumine mitmesugustel põhjustel katkestatud oli, ja meie lugejaskonnal vääriiline ajakiri puudus, moodustus ajakirja sõpradest kogu ajakirja „Odamehe“ edaspidiseks väljaandmiseks.

Nüüdest pääle ilmub ajakiri „Odamees“ uuel väljaandel, kuid endisel toimetusel, jätkates omi laiemas lugejaskonnas tõsist hindamist leidnud traditsioone.

Meie kaastöölise ringkond on suurem ja mitmekesisem kui ühelgi teisel ajakirjal Eestis. Selle tõttu on meil võimalik oma lugejaile anda seda kõige paremat.

Sisult muutub ajakiri võimalikult elavamaks ja mitmekesisemaks. Avame uusi osakonde, millisena juba käesolevas nrs esineb. „Isikuloolisi anekdoote“.

Erilist rõhku tahame panna pildirohkusele, milleks oleme kokkuleppeid sõlmind väljamaa ajakirjadega.

1928. a. ilmub „Odamehes“ Mayne Reid'i suur, põnev romaan „Lendav Hollandlane“, sama autori romaani „Päätä ratsaniku“ järele, mis varem samas ajakirjas ilmund, võivad lugejad juba aimata meie uue romaani ülipõnevust.

Uuest aastast alates ilmub „Odamees“ korralikult kord kuus, iga 15. ja 20. kuupäeva vahel.

„Odamehe“ tellimishind on 1928. aastal:

$\frac{1}{1}$ aastas (12 nrt) — 500 mk.

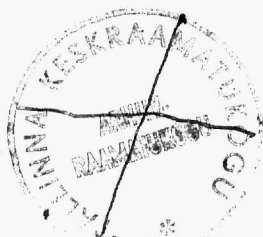
$\frac{1}{2}$ aastas (6 „) — 275 „

Üksiku numbri hind 50 mk.

Tellimise aadress: Tartu, Ajakiri „Odamees“.

Tellimisi võtavad ühtlasi vastu kõik Eesti Vabariigi postkontorid ja suuremad raamatukauplused.

ODAMEES

SP-1207

12256

Rahu maa pääl . . .

„Odamehele“ kirjutand õp. Jaan Järve

Kus on rahu? Kogu loodus «ägab», nagu Uue Testamendi kirjanik seda piltlikult väljendab. Maa pääl, õhus, vees ja isegi maa all on käimas alaline äge heitlus, heitlus elu ja surma pääle! Tugevam sammub üle nõrgema surnukeha hoolimatult ja halastamatult. Milline on võitlus olemise eest, kuidas tungivad pääle võitjad ja kuidas põgenevad tagaäetud, — kes suudaks sellest maalida tõetruu pildi! Röövlomad meres ja maal varitsemas saaki — see on looduse õige nägu.

Ja inimene, looduse kuningas? Kes oled sina? Oled sa metsikute ürgtungide ohjeldaja, käskija, tõsine kuningas? Või oled sa jõuetu ja vilets mängukann, jumaliku sädemeta, alatu ori, abitumalt lainetel vintslev laast, kes ei liukka, vaid on liukatav?

Kas ei ole sa looduse kuningas selles mõttes, et kõige täielikumalt tuleb nähtavale sinu juures ägava looduse traagika? —

Ürgajast tänapäeva kõrge kultuurini kaunistavad inimese — looduse kuninga — krooni kurjuse, vaenu, viha ja metsikuse ehtsad õied. Mis on olemas haikalas, tiigris, hüüanes, maos, — seda leiame alatihtki halvemalgi kujul inimeses.

Loom lepib sellega, kui ta vastase või saagi lihtsalt hävitab, äetud taga näljast või verejanust. Inimesele on see vähe. Ta on mõtelnud välja abinõud, kuidas ohvrit võimalikult rohkem piinata. Gillofin, ristisammas, võllas, põletamine tuliriidal — see on kõik inimese väljamõelused inimese jaoks.

Ajalugu võiksime liigitella järkudesse piinavahendite nimetuse järele, mis olnud domineerivaiks ühel või teisel ajajärgul. Kuigi võib märkida teatud arenemist inimsuse suunas, on omegi jäänd kõige «nõrgemasegi» astmesse midagi, mis inimsusest kaugel.

Kogu inimsoo ajalugu on võitluste ajalugu. Sõjad, verevalamised suuremas või vähemas maasstaabis on olnud inimsoo needuseks.

Võtame näituseks viimase ilmasõja, mis nõudis miljoneid inimohvreid ja hävitas varandust lõpmatul määral. Kes suudaks väljaarvata palju on lõhkeainete ja kuulide näol varandust õhku lastud, purustatud linnu ja külasid, hävitatud põlde, merepõhja uputatud hiigla varandusi?

Kui see inimjõud — ligi 40 miljoni jõulist meest, — kes olid kutsutud püssi alla ja raketdatud tegevusse, et hävitada venda, — ja viimaks

need määratumad sõja läbi viidud ülesehitavale tööle, — kui see kõik oleks äetud ülesehitavale tööle, mis kõik oleks võidud sellega korda saata? Sahaara kõrbe asemel oleks võind lainetada õitsevad viljaväljad ja samblarabad muuuda lõhnavaiks lillepeenraiks. Rahvad ja riigid oleks võind tunnistajaiks olla, et nende parema tuleviku pant pole võõraste maade ahnitsemine ja allaheitmine, vaid rahulik ülesehitav töö.

Kuid ainult üksikuil hetkeil jõutakse sellele äratundmisele. Kui verest tühjaks lastud hiiglarmed aastaid kestnud võitluste järele töötatud sihti ei saavuta, kui ka võitja pool tunneb, et kõige hiilgavamgi võit lõppude lõpuks omegi kaotuseks on maakera ühisele hääle käekäigule, siis tulevad jälle kuuldavale rahu hääled. Ja kui vaikib suur-tükkide mürin, hingab maailm kergemalt. Kui kauaks?

Maailmasõja kurvad mälestused pole veel ununud. Veel pole suudetud vaigistada haavu, mida ta jätnud miljonitesse südamesse, kui jälle kõnelema hakatakse sõjast ja sõjavõimalustest. Ja uus tulevikusõda oleks kohutavam ja hävitavam kui kõik senised. Võetakse tarvitusele võitlusvahendeid, mida seni ei tuntud, või täiendatakse endiseid. Hiigla sõjaväed seisavad valmis võitlema. Puhkev tulikahju loidakse kõrgemalt kui iialgi enne.

Ent omegi on igatsus rahu järele. Rahu-igatsus on niisama vana kui sõda ja vaen. Muistsest ajast on inimsoo parimad pääd rahuriigist unistand, olukorrast, kus kaob vaen ja pääseb võidule rahu, mil «kõik vaen on otsa saand». Rahuriigis taotakse mõõgad sahkadeks, suurtükld valatakse raudtee roobasteks, sõjalaevad muudetakse kaubikuteks.

Nõnda on igatsetud ja unistatand aastatuhandeid. Meie päevil on need unistused juba suutnud luua mõndagi realiteeti. Rahvasteliidu mõte on nende igatsuste täideminiku tähelepanavam saavutus. Mõte on õige ja hää, kuid rahu maksmapanemiseks veel mitte kõike võiv, sest puudulik on veel selle rahuaate kandja ja hoidja tegelik mõjuvõim. Veel on võimalikud igasugu üllatused ja ootamatused.

Kas suudakski väline kuju, organisatsioon ise püsida, vähem veel edukalt tegutseda oma sihtide saavutamiseks, kui puudub sisemine kandejõud? Kas suudaks rahvasteliit iial omi kõrgeid

sihte teostada isegi väliselt, olgugi et paragrahvide ja lepingute läbi kõik võimalused selleks loodud, kui tema liikmeid, maailma rahvaid, ei kannata tõsine rahuvaim, kui rahvad senisest teistviisi tundma ja mõtlema ei õpi?

Selleks, et võiks tulla rahu «maa pääle», on tarvis inimese muutumist, uueks saamist oma meelsuses.

eesmärke, mis paistavad teostamatutena, kuid teatud eeldustel ometi täideviidavad, nii on lugu inimesoo üldiste aadetegagi: ennast ohverdava püüdmisega saab fihti võimatu võimalikuks.

See usk aga pole elav alati juurdleja ja elukogenu pääs, vaid leegitseb sagedamini sääl, kus on nooruslikku vaimustust ja tuld, kus mitte ükski mõistus ei räägi, vaid kõnelevad ka tunded.

Correggio: Madonna

Selleks on vaja, et inimeses tõsiasjaks saaksid need aated, mis said «lihaks» jõululapses Kristuses.

Kui tahame näha oma ilusamate unistuste täidminekut maailmas, jäädava rahuriigi tõeksaamist, peame rahuriigi ehitusega tegema algust eneste juures, uuestisündides, kasvades tões, õiguses ja armastuses.

Rahuriigi aade on suur ja paistab paljudele kättesaamatuna. Samuti kui iga inimese elus on

Ja kui jälle jõuavad jõulupühad ning kostavad lapsepõlvest armsad jõulukellade helid, kui jälle säravad küünlad puul, mis keset külmagi talve kevadist kuube kannab, siis tahab ka meie hinges kõik see mida kipuvad matma lumehanged ja jääpangad, enesele kevade õigusi — olla noor ja haljendada igavesi.

Helisegu hinges ammu kuulnud ilusamate igatsuste surematud sõnad: «Au olgu Jumalale kõrges, rahu maa pääl, inimestest hää meel...»

Ärkamisaja jõulud Eesti talutares

Jõulumälestusi Väandrast

„Odamehele“ kirjutand A. Jürgenstein

Ei asjata arvata jõulusid lastepühadeks, mis pühitsetakse jõululapse Jeesuse mälestuseks. Ulatuvad sellepärast ka minu lapsemälestused jõuludest tagasi aastat 50 kuni 60. See tähendab, nad ulatuvad tagasi ärkamisaja jõuludesse, nagu neid pühitseti minu kodukohas Pärnumaal, Väandras.

Pean kohe tähendama, et Väandra juba siis oma jõukuse poolest mõnest teisest Pärnumaa kihelkonnast ja vallast tema ümbruses ees oli, kuid vana rahvaelu kommete alalhoidmises oli see üksildane metsanurk, mis linnadest ja nende mõjudest kaugemal, üks vanamoelisemaist. Eriti tuleb siin ka tähelepanna, et Väandra sellepoolet õige „ilmalik“ oli, et siin ilmaski olemas ei olnud vennaste kogudust, ei mingisugust muud sektilist ärkamist ega märatsemist, ei pärastist baptismi, adventismi ega muud sellesarnast. Oldi omal viisil religioös, käidi kirikus, iseäranis jõuluõhtul, kus suurelt osalt terve pere mitme hobusega aisakellade helinal pimedas kiriku sõitis, mis küünlasäras jõulukuuskedega ehitud. Ja ei ole ma vägevamat ja rõõmsamat koguduse laulu kuulnud, kui jõuluõhtul ja esimesel pühäl inimestest täiskiilutud Väandra kirikus, kus vana köster Andres Luig viletsal vanal orelikastil koraali alustas: „Tänu olgu Jumalal! kõigis paigus taeva all, et ta täitnud töotust, saatnud meile õnnistust!“ Nõrgale algusele langes terve koguduse ühendatud jõud kaasa ja selle koraali hümnisarnane ülespoole kiskuv heliredel paisus vägevaks helimereks, mis kiriku lahtisest uksest ja ühekordistest akandest välja tungis kirikut ümbritsevasse toredasse kuusikusse! Kõigest sellest laulujuubelist läbi aga tungis vana, tolkorral muidugi veel üsna noorejõulise õpetaja Sokolovski passbariton ja üksikute naisterahvaste alto. Magusad värinad käisid üle selja kuni alla varbaotsadeni. See oli jõulutunne, nagu teda mehepõlves vaevalt veel kunagi sellel määral tagasi on saand nõiduda. Puhas poeesia, luule kõige suursugusemal kujul ja mõjul.

Ja kuna kirikusse tulles eelolev jumalateenistus kirikulistele teatava tagasihoidlikkuse pühade meeletolu oli pääle sundind, siis sündis kojusõit väga ülevas tujus. Et kirikusõiduks paremad hobused ette rakendatud, siis täitis täkkude hirnumine, kes kodus tublisti kaeru olid saand, terve kirikuümburuse „kadaviku“ (nü nimetati suurt kuusikut kiriku ümber, ehk sääl küll ainustki kadakat ei kasvand).

Ja selle kõige sekka kostis hõbedahelilise kirikukella kõla üle lumise maa ja metsa. Istuti hobustele ja nüüd algas sõit ja võiduajamine, nii et aisakellad paukusid. Kellel ikka vähegi võttaja hobune oli, see kihutas teisest mööda, kusjuures ka tihti saanid ja reed ümber läksid ja sõitjad lumme sulpsatasid. Jõuluõhtul seda siiski palju ette ei tulnud, siis ei võetud sõiduks pimedas mitte toredaid kitsaid saane kirjude tekkidega, vaid tarvilusel olid laiad kantsiga piiratud reed, mille tiivad ümberminekut palju ei luband.

Koju tulles täitsid tube värske tuppa toodud heina, vorsti ja liha avatlevad lõhnad. Kodujääjad naised olid tangu vorstid (verivorste toljal taludes peaaegu ei õlnudgi; meil tekkisid nad küll varsti) ja sealiha ahjudesse pannud, loomadele olid erilised hääd heinad ette antud, sest ka nemad pidid jõule tundma.

Kõige huvitavamad lastele olid aga heinad, mis paksul kihil ühte rehetoa põranda nurka katsid ja meeletuletasid jõululapse magamist Betlema lauda sõimes heinte pääl. Selle sümboolina aga meie tunne harilikult ei läind. Oli sääl lihtsalt hää püherdada ja ullata, koduõllest rammestund vanameestel ka vahest magada.

Asuti lauda. Kirikusõit värske õhu käes oli söõgiisu äratand ja sellepärast vähene sid vorstid ja liha pannidelt tuntavalt.

Pääle söõgi pidas isa harilikult veel kodust jumalateenistust lühidalt. Loeti jõuluõhtu evangeelium ja lauldi jõulu laule, mis enamasti koraaliga

„Ma tulen taevast ülevalt“ algas. Siis lauldi ka teisi, mitte koraale, mida isa hästi mõistis, nagu „Oh sa õnnistud, oh sa rõõmustud püha kallis jõulu aeg“, „Hosianna, hosianna, laulame!“ jne.

Jõulupuud ja jõulukingitusi minu varasematel mälestusaastatel veel ei olnud, varsti aga läksid ka meil moodi, kuna naabritaludes nad veel kaua puudusid.

Esimesel pühäl sõideti ka kirikusse. Sääl olid eesõigustatud need, kes jõuluõhtul koju olid jäänd. Teisel pühäl oli meil enamasti „köstriteenistus“, sest et õpetaja siis abikirikusse Kärusse sõitis. Köstri teenistusele meilt, 10 verstasest kaugusest keegi ei sõitnud. Sääl oli ainult mõni kiriku ümbrusest pärit olev vananimene. Teisel pühäl oli aga jõulude ilmalik pidutsemine igas talus lahti.

Sellel pidustusel oli aga üsna teine laad, kui praegu. Suured tantsusimmanid, mis nüüd taludes kangesti moodis, kus läbi ööd mõnikord tantsu uhu-

A. Jürgenstein

E. H. Schlichting: Kirikuteel (Hiust a. 1852). E. R. Muus. kog.

takse, olid meie pool päris tundmata asjad. Nooremad meesterahvad ei mõistnud üldse tantsida. Vanemad inimesed, nii meeste- kui ka naisterahvad tantsisid hästi vana valtsarit, „labajala valtsi“. Kuid meesterahvad laskisid ennast harva ja vast ainult auruse pääga mõnele tantsukeerule meelitada. Alles mõne aasta jooksul tekkis labajala valtsile juure polka ja rheinländer. Tantsu oli üldse väga vähe. Naabri kihelkonnas Toris oli enam tantsu ja sääl käidi vahel ka kõrtsis tantsimas. Väändras seda ei olnud.

Ringmängusid lauluga mängiti juba rohkem. Olid laulud, nagu „Oh mina vaene võõral maal!“ ja mõned muud mängulaulud, mis nüüd juba ammu moest läind.

Kuid pääajaviideteks jõulul olid teatavad spordilaadilised mängud, mis jõudu ja keha osavust nõudsid.

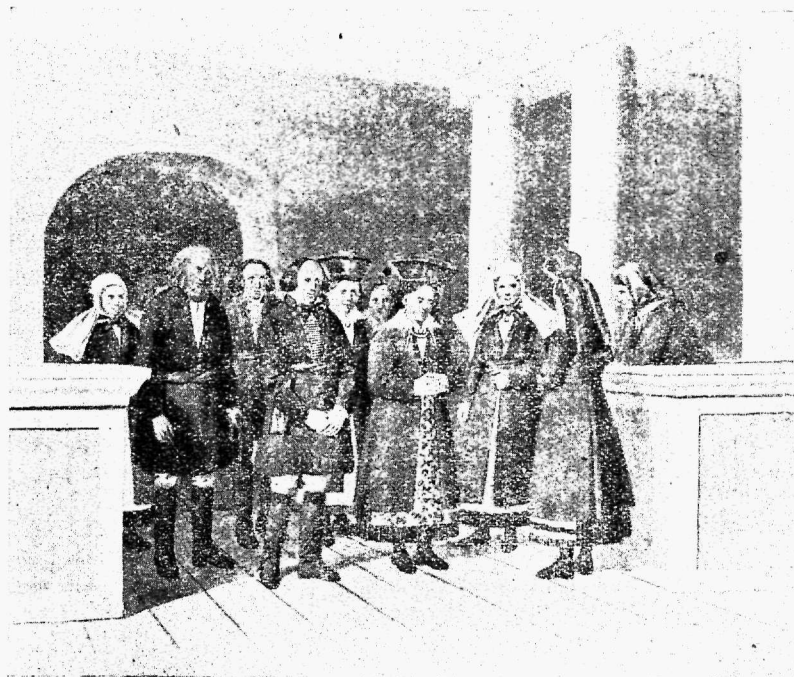
Nii näituseks oli igas talus moodis „kiisapüüdmine“ ja „kingsepa torkimine.“ Kiisapüüdmiseks seati kahed ohjad kõrvuti parte külge, nii et nende otsad paari jala kõrgusel kõrvuti aasadena alla madalasse põrmandu ligidale rippusid. Kahe aasa alla põrmandule pandi kiisk, miskisugune väikene asi mida püüda tuli. Kiisapüüdja lasi siis käpili, pani mõlemad jalad ohjade aasadesse ja hakkas ennast siis tagurpidi ajama, nii, et jalad lahus ikka kõrgemale ja kõrgemale parte alla tõusid ja pää „kiisale“ ligines. Et kiiska hammastega maast haarata võida. tulid jalad otse vertikaal seisu parte alla ajada ja siis hammastega kiisk kinni haarata. See nõudis aga kõva jõupingutust ja balanseerimist, et mitte ümber kukkuda ja vähe oli neid kes kiisa maast mitmekordse harjutuse järele said. Enamasti lõppes asi sellega, et jalad üleval ühele ehk teisele poole

kalduma hakkasid ja kiisapüüdja päämine kehaosa prantsatades üldise naeru all põrmandule kukkus.

Kingsepa torkimiseks seati kiisaohjapaar parte külge. Alla ohja aasadesse pisteti sile ja tugev toobripuu, paar jalga maast kõikumata. Olgedest keerutatud kingsepa kuju pandi toobripuu teise otsa ligidale püsti põrmandule. Pika kepi toetusel istus nüüd torkija toobrile ja seadis ka jalad pikuti puu pääle risti. Selles hädasohtlikus seisukorras pidi ta nüüd balanseerima, järsku toekepinga eelseisva kingsepale külge torkama ja siis jälle ruttu toetama, et ta ümber ei kukuks, mis väga sagedasti sündis. Pääle seda oli veel palju osavuse ja jõuharjutusi, nagu „rebasepael“. See oli nõõrist aas, mida kaks meest teine teisest otsast ühe käega hoidsid, teised käed hoidsid aasa rõnga lahti, kust „rebane“, kolmas mängija, ootamata läbi pidi hüppama, kuna nõõrihoidjad samal silmapilgul aasa tema keha ümber kokku püüdsid tõmmata.

Heinte pääle veeti vägikaigast ja löõdi „mustlase vägikaigast“. Jõukatsujad heitsid kõrvuti põrmandu selili: ühe pää, teise jalad. Sisemiste kätega võeti käe alt kinni, siis tõsteti sisemised jalad püsti ja löõdi kokku, nii et nõõgem üle pää lendas. Heinte pääle maadlesid poisid, küll üksteise ümbert sülega kinni võttes, küll püksi värveldest või rihmadest kinni haarates. Maadlustel või nagu Väändras öeldi „rabelemisel“ oli luba pöida lüüa, et teist alla paasata. Siis kaevleti härja kombel. Lasti käpakile pisteti pää asemel õlad kokku ja püüti teine teist tagasi rõhuda. Oli veel mitmeid jõuharjutusi, veeti sõrme jne.

(Lõpp lk. 80)

Kiriku jõudmine (Hiust a. 1852)

E. R. Muus. kog.

Kaputsiinlase jutlus

Friedrich Schiller. / Tõlkind A. Oras

Alamaljargnev katke on võetud Fr. Schilleri traagilise triloogia „Wallensteini“ esimesest osast, „Wallensteini sõjaleerist“. Tegevus on 30-naastase sõja ajal Böömimaal. Päälik Wallenstein, protestantide kibedaim vastane, andekaim katoliiklaste juht, kellele sõjasuurtegade eest antud Friedlandi hertsogi nimi, on hakand katoliikluse ja enda käskija, Austria keisri asjas kahtlema. Igatahes kahtlevad keiser ja hoovkond ta andumuses neile ja nende asjale. Imelik passiivsus valitseb Wallensteini sõjaväes, oodatud hiilgav ja lõplik võit ei tule ega tule. Kuu. dusi liigub üle Rooma riigi, mille juhiks Viinis valitsuskeppi hoidev imperaator, ning hakkab tekkima kihutustööd Wallensteini vastu — salajast ja avalikkumatki. See on situatsioon, mille Schiller valind tragöödia eelmängu jaoks, mis tahab kujutada

väepääliku hukuga lõpvate, juba süngelt vaatealale kerkivate arengute tagapõhja. See kurbmängu osa, mis on ühtlasi kõige lopsakam ja realistlikum teos, mis Sch. üldse loond, kulmineerib kõnes, mille priiskavaile ja tantsivaile wallensteinlasile peab järsku sõjaleeri ilmuv, keisri erakonna poolt saadetud papp. Ta stiilis on Sch. vähemalt ühekorra kogu oma toodangus osand tabada seda XVII-le sajangule omast barokki, ladinakeeli piibliväljenduste ja rahvapärasuse segust kärkvat laadi, mille klassilisem edustaja on „Gargantua ja Pantagrueli“ sõnavalingute geniaalne looja François Rabelais.

Kaputsiinlane-munk ilmub sõdurite keskele kes mürgeldavad ja juubeldavad ning tahavad teda kiskuda oma märatsemisse. Ta lausub valjult, üha tõusva hooga:

Hõi teid hulle! õi ja ae!

Küll on müra, et vaata ja kae!

Ons need sõdurid siin veel kristlased?

Türkklased kas või anabaptislated?

Pühapäeval nii juua ja itsitada?

Kas ei taha teid jumal viitsutada?

Nõrgaks teind issanda jooksva ja nohu!

Küll on kära ja tohuvabohu —

poisid, te sattund kõik rappa ja sohu.

Quid hic statis otiosi?

Käed süles, mehed ei tööd teha malda,

sõjakatk valland ent Donau kalda,

Regensburg kukkund vaenlase küüsi —

sõdur kuid logeleb harjund viisi,

Böömimaal siin lõuga rasvatab,

maa vara vähendab, kõhtu kasvatab,

plikaga tõmbab, ööd-päevad läind sassi,

püssile annud hundipassi.

Küllap siin nobedaid kabeseid kobedaid,

petjaid ja paganaid — kõlkaid ja aganaid!

Oxenstirni, kes piiril ähvardab,

sõjamees unustand, naistega lõhverdab.

Unund tal kristluse ränkus ja raskus,

tähtis vaid, et taalreid taskus.

Oi, oi aeg, aeg kurb ja kuri —

imesid täis maakamara turi,

pilvist jumal tuliuue

riputand verise sõjakuue.

nuhtluseks läkitand sabaga tähe —

taevaaknal see hirmsaim nähe!

Kogu maailmal tusatuju,

kiriku laev eks ja veres uju,

kangutand kaela ketserikangid

Rooma riigile roomad ja rangid,

Rheini jõgi on leinajõgi,

kloostreil häda — maailm mäda,

eland kus nunnad, sääl röövourkunnad,

vaeseks jäänd mungad — neil tühjund pungad.

Kas peab ilusa Saksamaa

saatus rusudeks raksama?

Millest see õudus! Oo, rabav rahe,

salvav sadu te patt ja pahe!

Soldatid ja ohvitserid

kodumaa hukand te roojund leerid,

patt see saatuslik magneet,

millest raud me randa veet.

Valunool varaks kurjusevibul,

piina toob patt kui pisaraid sibul,

karju kord: aa! siis tuleb ka oo!

Paremat korda ei aabiis too!

*Ubi erit victoriae spes,
si offenditur Deus? Kuis lahinguid võita,*

*kui ei jutlusel käia hool südamel,
ainult kõrtsides kaksiti toolidel sõita!*

*Teil ju pühastkirjast teada eit,
kelle kadund kopik taas kätteleit,*

*teada Saul, kes otsis eeslihoodikuid
ja Joosep, kes igatses vendi-joodikuid —*

*eks nad leidnud, mis tahtsid! — kuid ah, kuid see,
kuid see, kes arvab, et õige tee,*

*et voorustee viib sõjaväkke,
see kõmbib karguga kaljumäkke —*

*ei seda ta leia, kas sattugu krampi
või põletagu tuhat lampi.*

*See ju lugeda pühas evangelistis,
kuidas preester kõrveteel sõdureid ristas.*

*Kui need küsisid: Quid faciemus nos?
kuidas avaneb meile taevaloss,*

et ait illis, siis ütles nii!

Neminem concutiatis,

*kui te ei märatse iialgi,
neque calumniam faciatis,*

*ei iialgi laima, ei valeta,
Contenti estote — ja lepõte ka*

*stipendiis vestrīs — ega taha suurt raha
ega uhkust, mis hukkav, ega lusti, mis paha!*

*Nii käib jumala käsk: „Ära täis ennast puhu,
ära võta mu nime ilmasjata suhu!*

*Ent kes vanduma muu veel nii nilbe ja ropp,
kui see Friedlandi leeri viimne kui sopp?*

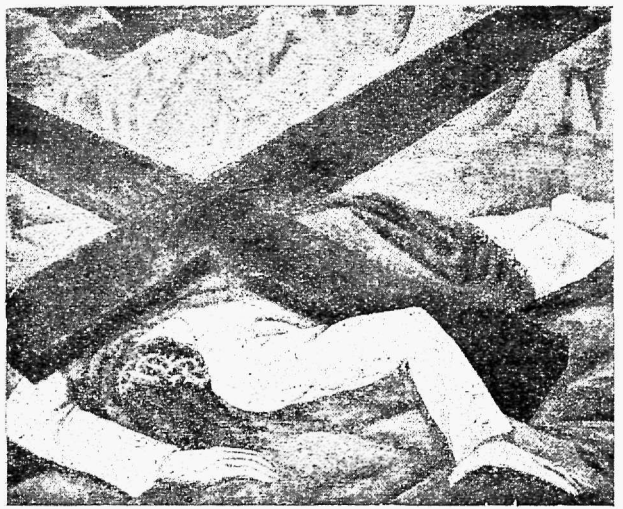
*Kui iga pikne, mis suust teil paugub,
iga kõu, mis teie keelet haugub,*

*paneks kellad kaebama üle maa,
peaksid kellurid hirmuga hukkuma.*

*Ja kui iga õela soovi eest
teie pesemata lõõri seest*

kaoks te päälaelt ainuski juuksekarv,

André Lecontey: Ristitee

paari päevaga juus oleks hoopis haru,
kuigi praegu kui Absalonil pats.
Ega Josuagi olnud mats,
oli tore sõdur, nagu Taavetki —
Taavet tappis kord ju Koljati —
kuid ei piiblist te näe seda lõbu ja mõnu,
et nad rääkind oleks roppe sõnu.
Poisid, tõesti, mulle tundub nii,
et see hirmus teotus: Oi Jeesus Krist!
pole parem pipramast kuradist!
Aga mida vaat täis valati,
sellest muliseb ta alati.

Ning üks käsk käib veel nii: ära varasta!
Jah, sa õudne salk, naera ja parasta,
sa ei varasta, pistad kõik väevõimul kotti.
Teie küüsi ja nuhkivat, nuusivat lotti,
teie knihve ja krihve ja kavalat käppa
ei saa hoida ka kurat, et te raha ei näppa
kas või kindlamast kirstust, et te tallu ei kipu
ja veel lauta ja talligi tagatippu.
Juba lehmailhust te vasika vargad,
juba munast te kana tassima targad.
Kuidas ütleb sõna? Contenti estote
kui te leiba sööte ja piima joote!
Aga mis teile öelda või kuis teid laita,
kui ei kurja juurt keegi kitkuda aita!
Keiser pannud kord pääks teile seebimulli,
nüüd need liikmed löövad laisalt lulli.
Oh kui sügavas roojusevoolus siin sumpan,
sest te päalik on ketser ja kuradi kumpan!
I kütt: Kuule, papp, meid pane kas või põrgupatta,
aga päalik jäta siunamata.
Kaputsiinlane: Ne custodias gregem meam!
See on sihuke Ahab ja Jerobeam,

kes rahvaid, kes kiidavad õiget jumalust,
õpetab austama toorust ja rumalust.
Pasunapuhuja ja noorsõdur: Ole vait, ole
vait, sina papimait!
Kaputsiinlane: Säärane kelkija selline praalija,
tühipüks, pilvelosside maalija,
räuskab, et Stralsundi kindluse lahastaks
pihuks, kui kas või ahelail tõmmataks
taevahaaki linn härrandlik kinni —
küllap veel näeme, narr, tõmba ja pinni!
Pasunapuhuja: Kas ei löö tal keegi vastu sih-
verplaati?
Kaputsiinlane: Seda kuradikeedukoja kandidaati,
seda Holovernest, kes lunastuspalgaks
nagu Peetrus issanda maha salgaks,
ega seepärast aimagi kukelaulu märki!
Mõlemad kütid: Kuule, enam me ei salli
su nurjatut värki!
Kaputsiinlane: See Herodes, see Juudas lööks
pilla ja palla
kogu maa —
Pasunapuhuja ja kütid (kipuvad talle ligi).
Kuule, mees, nüüd on lõpp, nüüd jääd alla!
Kroaadid (astuvad vahele). Ole vagusi, papp,
ära kardagi teps,
või sind hirmutab tühjade kurjus ja keps!
Kaputsiinlane (karjub valjul häälel):
Oh see Nebukadneetsar, oh see jumalahülgaja,
oh see patu ja sõimu ja roojuse sülgaja,
oh see Wallenstein — tõesti kivi sein!
Pôrka vastu — aina oht ja lein!
Oh see Friedland — vaat kus veel Rahumaa!
Ei ta käe all näe iialgi rahu me maa!
(Taganeb kurjustades kroaatide kaitsel muude sõ-
durite pääle tungides). (Lõpp)

Et Eestis praegu kõiksugu sportlised jõu ja osavusharjutused kirglikult moodis, see on sügavasti juba vanal ajal rahvale veresse imbund. Need harjutused on omale ainult uued väljast sissetoodud vormid võtnud.

Koduõlut oli igas peres, kuid viina peaaegu ei sugugi. Pühade ajal keegi kõrtsi ei läind.

(Lõpp)

Arnold Böcklin

16. oktoober 1827 — 16. jaanuar 1901

„Odamehele“ kirjutand J. Pert

Oktoobri kuu keskpaigus pühitseti Arnold Böcklini 100-aastast sünnipäeva. Tuletati meele sel puhul ta elukäiku, ta kunstniku teed ja ta äratehtud tööd. Tuletati ka meele, kuidas just Böcklin, kes hiljem tõusis üheks populaarsemaks saksa kunstnikuks, oma loomingu algul või selle esimesel poolel täiesti varju jäi; veel rohkem, ta kunsti hinnati enim ebakunstina kui tunnustavalt. Ja alles oma elu lõpul, oma 70-mal sünnipäeval ühinesid tunnustuseks kõik sõnavõttud ta puhul. Kunstnik külvati üle auštustega. Ta puuduste tee oli võidus. Ja ta ammunegi igatsus — saada oma villa mererannal, läks täide.

*
Arnold Böcklin on sündinud Baaselis, on seega schveitslane. Ta esivanemad on oletavasti põgenenud siia Itaaliast. Ta vana-vanaisa oli vaene talumees. Vanaisa Baaselis vabrikutöölise. Isaga algab aga tõus, kes abiellus 22 a. linna lugupeetud kodaniku tütre Werenfelsiga ja alustab omal käel kauplemist. Arnold Böcklin sündis rätikukaupmehe pojana, käis linna gümnaasiumis, aga samal ajal ka joonistuskoolis. Ja aastast 1844 on ta esimesed tööd: Juuraoru maastiku nime all.

Tekib vastolu isa ja poja vahel viimase elukutse valikul. Isa näeb pojas tulevast kaupmeest. Ja mõnda aega on sunnitudki see veetma konto-

ris. Sest isegi veel siis, kui Böcklin maalind oli oma ilmakeuulsa «Surnutesaare», lausus isa: «Poja hukatuseks on, et ei loobu oma kunstist...»

Kuid noor Böcklin leiab oma huvitustele kaitset ja tuge ema poolt. Sügisel 1845 asub ta Düsseldorfi akadeemiasse. Kasvult peen ja pikk; pikk juuks kuni õladeni; sinihallid silmad; elurõõmus; humoorikas; elastiline; valmis kõigeks, mis ka ette ei juhtuks. Nii saabus ta Düsseldorfi, õppides kõike, lugedes palju, vaimustudes kergelt.

Astub esiti ajaloomaalija F. T. Hildebrandi kooli, kuid varsti aga J. W. Schirmeri õpilaseks, kes oli üks parematest maastikumaalijatest.

Böcklini huviala on lai. Ta maalib, tegutseb skulptuuris ja isegi nikerdusalal. Ta õpib läbi kogu mineviku kunsti. Ta imetleb antiik arhitektuuri, plastikat ja maali. Selle vastu romaani ja gootika kunst ei meeldi talle.

Ühes antiik kunstiga vaimustab teda renessaans, siis madalmaade oma. Ta on mõjunud Rafaeli, Tiziani ja Rubensi poolt. Samal ajal on ta armsamad autorid Düsseldorffis: Homer, Ariost, Goethe, Molière, Voltaire ja Schiller.

«Maal peab midagi jutustama ja mõelda andma vaatajale sama hästi kui luule, ja sama mulje kujutama kui muusika». Ta tähelepanavamaid töid

A. Böcklin: Autoportree

A. Böcklin: Ristiltvõtmine

J.A. Böcklin: Faun vilega meelitab ligi muusträsta

siin: «Kaljukuristik kuuvalgel», «Maastik lossivaremetega».

Akadeemias püsib Böcklin vähe. Suved veedab Schveitsis. Reisib mägesid mööda. Teeb skitsesid. Düsseldorf on kitsas. Ta igatseb Pariisi. Kuid 1847. a. pääseb Brüsselis ja Antwerpeni, ning 1848. a. Pariisi. Kopeerib Louvre'is. Corot enne kõike vaimustab teda, siis Delacroix ja Barbissonlasd. Kuid Pariisis puhkeb veebruari revolutsioon. Böcklin teeb kaasa. Pääseb juhuslikult mahalaskmisest. Septembris tuleb tagasi koju poolnälginult «nagu ärakadund poeg, maetud lootuste, purukslöödud aerude ja murdund mastidega, tundega, nagu taga fuuriad» — ta enese sõnade järele. Teda aga ei võetud vastu kui tagasi tulnud poega. Böcklin on rahutu, otsiv, sünge ja kobav. Ta maalib väikseid pilte. Ta armub siin preili Luise Schmidti, tahab abielluda sellega. Kihlab. Kuid vanemad on vastu: ise nälgeb, mis sarnane pääle hakkab veel naisega. Böcklin põgeneb Rooma. Ta saab teate, et ta äravalitu on vahe pääl surnud. Koriliparenaine leiab minest anult maas toas võõra pittore (kunstniku), käes sumarealega kiri. Ja ta hilisemates teostes, kus vilepilli meelitades ilmub kartlik naise kuju — selle kuju taga nähakse Böcklini surnud pruuti.

1850—1857. a. veedab Böcklin Roomas. Igal vara kommikul võis näha teda Porta del Popolo kaudu lahkumas linnast. Itaalia maastik, selge, plastiline, koloreeritud, ja heletume maalitehnikas — need on saavutused, mis omatud siin ja mis ilme annavad kogu Böcklini loomingule.

1852. a. käib ta korraks Brüsselis. 1853 abiellub roomlanna Angelina Pascucci'ga kes eluksajaks jääb kunstnikule vääriliseks kaasaks. Abielupaari elu on raske. Pole ainelisi väljavaateid. Aga mõistnud üksteist, mõistnud, et selle nimel, mis loob Böcklin, võib leppida puudustega, ja et ilma kannatusteta on võimatu jõuda alustatud teel võitudeni — siis naerdi ka näljas.

Selt ajalt on pärit Böcklini «Suplev nümf», «Paan pilliroos». Seitse aastat võitles Böcklin asjata Roomas. Teda ümbritses ainult väike kunstnikkude ring: R. Begas, Rossini, Feuerbach. Ta ei suutnud siin läbi lüüa. Ta otsustas tagasi reisida Saksamaale. Ja ühe vesise sügispäeva hommikuvidevikus sõitiski. Böcklin istus pukis ühes Vitturinoga, käel soojalt mähitud laps; taga istus kurvalt noor proua. Saatsid Begas, Feuerbach ja Allgeyer. «Teie ei löö läbi Roomas, — mõelge minu pääle!» hüüdis neile jumalagajäätul Böcklin. See ennustus läks tõeks.

1857. a. on Böcklin Baaselis. Ta esitab kunstinäitusel «Rooma maastiku neitside ja kaevuga». Kuid ta arvel sajab mõnitusi, nagu oleks ta kurjategija. Kaasaeg ei tahtnud teada üldse ta töödest. Ta päästab ajutiseks ainelisest kitsikusest konsul Wedekind, kes oma Hannoveri villa seinamaalidega ilustada lasi.

1860. a. on Böcklin Münchenis. Selle järele Weimaris 1860—62. Siit algab kunstniku seconda maniera — teine loomingu ajajärk.

Ta stiil on lõpulikult küpsend. Ta on hellenlane. Ta eimene töö siin: «Paan ehmatab karjuse». Siis «Veenus, ära saatmas Amori». «Villa mere ääres» jne. Ained Greeka mütoloogiast. Ainekäsitus samuti hellenlik.

1871. a. algab kolmas stiiliperiood: autoportreedega.

Böcklin on sünge siin. Ta töis avaldub ilmselt kannatus. Ta on haige. Ta seisab silm silma

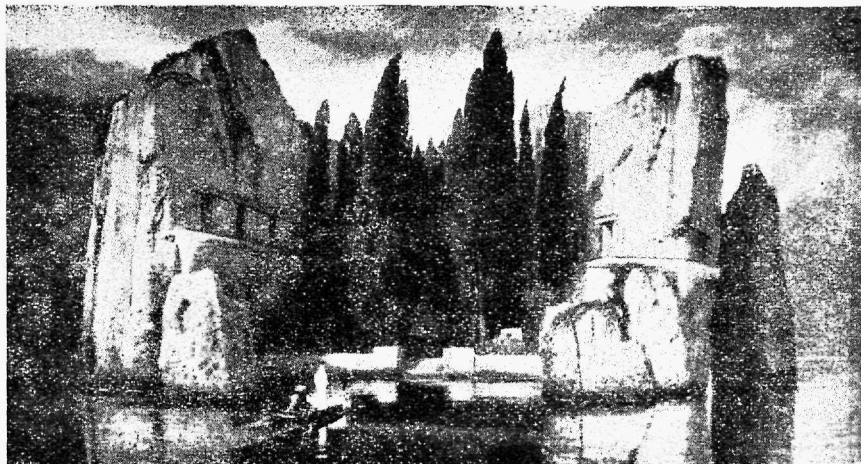
A. Böcklin: Faunid kuulatamas magama jääud nümf

vastas muredega. Ta näeb enese taga surma, kes mängib kaduviku viiulil.

Kuulsaim autoportree:

45 a. kunstnik, käes palett ja pintsel, ta on mustas kuues, pikk tihe tumepruun juuks. Kuid äkki kostab ta kõrvu imeline, külm muusika. Ta taga surm rietatud sinisesse ja mängib helepruunil viiulil. See teos on kunstniku haigeoleku toode. Ta närvisüsteemis on märgata anormaal-

A. Böcklin: Surnutesaar

seid olukordi. See ilmneb ta ülespidamistes kõrtsides, kus otsib enese jõule vastaseid — ta oli atleet jõult. Ja see avaldub ka ta sinise — ultramariini tarvituses föödes; — sinine rahustas teda. Ka nimetatakse seda perioodi siniseks.

Järgnevad «Melankoolia», «Sapho», «Püha mets», «Surev Kleopatra», «Pietá» (1873). Viimane on selle perioodi kandvamatest teostest: külmal sinisel marmortahvil lamab seljajali õnnistegija surnukeha, mähitud sinisesse linasse. Ja poja üle selle ümbert kinni haaranud Maria. Nende kohal pilvetel punastes riietes inglid, allolijaid õnnistades. See maal on kunstniku taganemine antiiksest mõrteilmast ja osalt ka käsitusviisist. 1874.—1885. a. veedab Böcklin Florentsis. Ta unede teoste jaoks on Lõuna ja Itaalia Room on talle liialt modern. Kunstnik

A. Böcklin: Vita somnium breve

elab elu ainult enesega, ei armasta välisärritusi ega olla elu tuiksoone keskpäigas.

Ja Böcklin elab üle siin veel kord tagasi tulnud kevade.

Kevadaroomid joovastavad, kevadõied puhkevad ta föödes. Ta loob kevadmaale. «Pulmareis», «Flora, lilli külvates», «Flora, lilli äratades», «Kevad-

laul», «Kevadõhtu», «Kevadpäev». «Kevade tagasitulek» — need on ta maalide nimetused mis valmivad nüüd,

Selle ajajärgu lõpupoole tõuseb Böcklin oma võimete tippu. 50 a. on tal seljataga. Ta näeb selgemalt kui varem surma nägemusi, kannatuse ja kõige oleva sümboole.

1877/78 saabub usulisel teemil maal: «Ristiltvõtmine». Suure ulatusega teos. Siis «Paluv üksiklane» jne. Ja 1880. a. Böcklini kõige kuulsam teos:

«Surnutesaar».

«Toteninsel» on loodud aprilli ja mai kuu kestes. Krahvina Oriola Budesheimist tellis meistrilt maali, ühtlasi andes ka seletusi, milline see olema peaks. Kui ta mõne nädala pärast tagasi tuli, viis Böcklin ta «Surnutesaare» ette lausudes: «Teie saate, mis te soovisite — unede jaoks pildi, mis peab mõjuma nii vaikselt, et ehmatatakse, kui kohutatakse.» Sama motiivi maalis Böcklin 1884. aastani viis korda,

mis üksteisest peensustes erinevad. See Böcklini surnutesaar pole antiikluule õndsate asupaik, kus elavad õnnelikud kangelased paradiislikkude puude all, mis kolm korda aastas kannavad vilja; kus edasi elatakse õndsas lihas (Pindar), maitstes kõiki andeid, mis maapääl võimalik.

Böcklini surnutesaar pole sarnane. Surnud sõidavad siia paadil puusärgis suures vaikuses, kust ial ei pääse tagasi — kaljukambritesse vaevasaalidest. Meie näeme suuri küpresse, mis on kurbuse sümbolideks. Küpresse armastas Böcklin. Need olid ta tõsiduse, kaebuse, leina ja surma sümbolideks.

Oletatakse, et sellele eeskujuks on olnud Ponsa-saarte grupp Neapeli all; teisalt jälle — Korfu saar; kunstniku enese teate järele aga on tekkind see täiesti eeskujuta fantaasias.

Tulepurskava kraateri suu meres. Lained on lõhkund sellesse õõnsuse kui hoovi, sellele on kasvand küpressid. Siia asus inime. See murdis tagaseina käigud, ka kambrid. Ja ehitas lainte ette müüri. Ei ühtki häält, ei ühtki liigutust kostu selt saarelt. Ainult paat, pääl puusärk, paadis püsti selle saatja valges rõivis, läheneb siia. Ligi-kaudu sama motiivi kordab «Varemed rannal».

Nagu vastandiks «Surnutesaarele», kus valitseb vaikus ja surm, lõi Böcklin «Elusaare» Zürichis. Lahtises meres asub õndsatema, mille ümber ujuvad luiged, kus kasvavad paplid, palmid ja õites puud, kuid puuduvad küpressid. Saarel ringis kaunistatud rõõmsad naiskujud.

Looduses valitseb kevad. Madalikul õitsevad tulbid, anemoonid, krookused. Tagasienas maja lampkatusega nagu Florentsi villa.

Kui ühel ajal «Surnutesaarega» on loond Böcklin teisi samavõrra tõsise meeololu, või isegi sünges unelmis maale: «Prometheus», «Viuldaja eremiit»; aga ka antiikaineil klassilise aine selguse ja elurõõmuga teoseid kui: «Lainemäng», «Ohvripüha», «Najaadid», «Vaikus metsas», «Luule ja tõde» jne.; siis ühel ajal «Elusaarega» samas meeololu teoseid: «Kevadhümn», «Kojutulek», «Susanna suplemas», «Vita somnium breve», ja meeolulise «Sügise mõtted».

1885–1992 a. veedab Zürichis.

1897. a. pühitseti Böcklini 70-aastast sünnipäeva. Banketid, pidustused, diplomid, telegrammid, aumärgid — ta töö leidis nüüd tunnustuse. Ta vae- suse tee osutus lõpuks võiduteeks. Ta neljast

lapsest elasid kuus, suurelt osalt tegutsedes kunsti aladel. Üks poeg arhitekt, kaks maalikunstnikud, üks tütar abielus skulptor Bruckmanniga, teine Bukarestis, viimane poeg hambaarst Florentsis.

Ta ise tõsteti Zürichis aukodanikuks ja doktoriks ning Müncheni auprofessoriks.

Böcklin loob edasi: «Vaesus ja mure», «Herodiase tütar», «Minek Bachustemplisse»; viimase veel endises greeka elurõõmus ja ilus.

1891. a. lõpul annab tunda kunstniku raudtervise järelandmine. Ta otsib kosutust tervisvee allikail. 1892.—1901. elab Florentsis. 1893. a. loob ta jälle hoogsalt: «Sõda», «Franceska di Rimini», «Märatsev Roland»... «Katk». Eel on loetletud ainult Böcklini osa teostest.

Ta eluõhtu möödus rõõmsalt. Tal oli oma villa San Domenikos Fiesole juures. Ta suri 16. jaanuaril 1901. Maeti Campo Santo degli Allori surnuaiale.

*

Böcklin töötas palju ja produtseeris samuti palju. Ta on Saksa XIX sajangu suurimatest maalijatest. Ta oli universaalse haridusega. Tal oli suur intelligents. Tal oli raudne tervis, tänu millele jõudis ta nii kaugele.

Ta polnud eriti aineid leidlik. Kusalgi nähtud pilt jäi talle meele. Ja hiljem maalis ta sama aine uuesti. Nii kordab Holbeini ja teisi autoreid. Kuid ta oli algupärane oma aine käsituses. Tal oli oma isiklik tehnika, oma isiklikud koloriidi retseptid. Ja huvitav, ühel ja samal ajal töötas ta mitme töö kallal. Jättis mõne neist kuuks, paariks kõrvale. Ja alustas viimlemise uuesti, kui vastava tuju või meeololu tundis olevat. Ta ei tarvitanud modeli, ta ei kopeerind loodust. Ta vaatles, imetles, elas enesesse nähtava. Aga teosed löi pääst.

Ta tõed olid:

«Pildi juures kõige raskem: mitte kaotada töötamise lõbu.»

«Kunagi mitte stuudiumidest luua maali.»

«Pilti võib sissemaalida midagi loodusest, kuid seda tehakse alati maali kahjuks.»

«Maali juures pääsajaks on heleda ja tumeda ärajaotus; kui see lahendatud, on maal peaaegu valmis.»

«Kõik jõu peab kontsentreerima maali, kõik muu tähelepanust kõrvaldama, mis eelmine ei nõua.»

Invictus

William Ernest Henley / Tõlkind A. Oras

*Õöst, katvast võlve määratuid,
et kumbki süngund taevanaba,
jumalaid tänan tundmatuid
mu hinge eest, mis ühavaba.*

*Saatuse küünte haaratult
ma pole karjund, piinast vaibund,
juhuste hoobist uimunult
pää veristus, ent pole taibund.*

*Sääl, teispool nuttu, kurbust, sääl,
vaid varju sünkus suur ja jüle,
ent aja pääleründval väel
ei ole võimust minu üle.*

*Meel tõkkest terasmüüride,
meel nuhtlusjulumustest ei hooli —
ma meister enda saatuse;
ma kapten enda hingerooli.*

Jõulujutt

„Odamehele“ kirjutand J. Pert

Ama ja Heino olid Helgekodu lapsed, õhtuti jutustas neile lugusid tulevalgel, vanaisa ja vanaema pani nad koos ühte voodisse magama. Neil polnud vanemaid. Isa läks sõtta ja jäi sinna. Ja ühel laupäeva õhtul valges kirstus viidi surnuaiale ka ema.

Jäid maha kaks last. Ama jutustas Heinole isast, kes kannab halli palitut seljas, halli mütsi pääs, suuri kannustega saapaid jalas ja mõõka vööl. Ja siis pugesis välja mõlemad lapsed toast, jooksid toa taha lumemäele et vaadata, kas ei rutta veel säääl kaugel teed mööda hall mees mõök vööl.

Ja kui neil külm hakkas, oodates lumes, jutustas Heino emast, kelle süles oli nii soe. Ja lapsed jooksid tagasi koju, läksid taha tuppa, lükkasid teki voodilt, et näha, kas ehk ema juba tagasi tulnud ja magab. Kuid voodi oli tühi.

Olid tulemas jõulud. Vanaisa hakkas jutustama jõulupuust ja lumememmest, kes lastega jõuluõöl mängib lumepalli.

Amo ja Heino armastasid kuulata lugusid. Need seisid neil meeles. Nii teadsid nad paljust, paljust, mis kuulnud olid. Teadsid nõidadest, kes ööseti sõidavad luua seljas; teadsid vanapiiga silmavalust kuulvalgel ööl; tibu unenäost ja jõuludest, jõulupuust ning lumememmest, kes armastab lastega hullata.

Nad veeretasid endile päeval lumemäele toa taha lumememme. Torkasid sellele käe asemele luua ja pistisid silmadeks sõetükid. Öösel aga nägid sellest und. Lumememm hakkab elama. Liigutab jalgu ja käsi. Aga käeks on vana luud. Kui imelik, kui käe asemel vana luud! Ja lapsed naeravad. Kuid lumememm käib ringi, nagu peakski kõik olema nii. Tere-tuseks sirutab ette luua. Ja mütsiks pääs on tal vana ämbri vits. Silmade asemel sõetükid. Aga ta näeb

nendega. Pööritab neid ja naerab suure suuga maailma ilu üle.

Hommikul kui tõusevad, on nende esimene jooks toast välja lumememme juure. Kui tagasi tulevad, teab vanaema jutustada, et see neile jõuluõöl toob kingitusi.

„Lumememm toob kingitusi!“ pärivad lapsed.

„Ja, vaestele lastele. Ta toob ilusaid kingitusi. Tuleb siis kui need magavad. Tuleb jutustab neile oma kenu lugusid ja kingib uued kallid ehted“ . . .

Ja jälle jooksid lapsed toa taha. Nad hakkasid armastama oma lumememme, kes nii hää ja armas, et tuleb neile vaestelastele jõuluõöl külla ilusate asjadega. Nad kiskusid ta käe asemelt luua. Võtsid sõed silmadest, et oleks ta nägusam. Ja unustasid ta ümber lumes mängides isa, kes püss käes puhkab kaugel hanges ja ema, kes valges rüüs käed rinnal risti magab sügavas mullas.

Nad ootasid nüüd ainult jõulusid ja und sel ööl, mil külla tuleb lumememm.

Jõululaupäeval vanaisa tappis pühadeks sea ja vanaema tegi vorsti. Heino käis metsas ja tõi väikese kuuse. Vanaema käis siis poes, tõi küünlaid ning jõulupuu präänikuid, ja pikki topsuotstega kompekke.

Lähenes õhtu. Vanaisa tegi kuusele alla jala. See asetati siis kesk tuba ja vanaema kutsus omale abiks lapsi siduma jõulupuule küünlaid. Heino tuli kuid Ama jäi voodisse lebama. Kui ta käest küsiti, mida ta ootab, vastas, et ema. Vanaema seisatas silmapilguks seda kuuldes, raputas pääd ja pühkis silmi.

„Kas isa ja ema tulevad tagasi täna koos?“ küsib Ama jälle voodist, tõusnud sellel põlvili.

Maksolly: Paju lahing Eesti Vabadussõjas

N. Roerich: „Igavene ootamine“

„Isa ja ema . . . nad on koos jah“, ja vanaema seob edasi küünlaid.

„Ama, näed seda punast küünalt? Tahad võta see oma nimele. Näed, kui kaua põleb, elad kaua, kaua“...

„Ei, vanaema, ei taha punast küünalt, mis põleks kaua . . .“

„Näed seda präänikut, rüütel hobuse seljas ratsu? Tahad, kingin selle sulle?“

„Ei, vanaema, ei taha omale rüütlit, tahan ema juure.“

„Mis on sinuga, laps?“ tuleb vanaema voodi ette, silitab Ama tumedaid juukseid. Kuid Ama tumepruunid silmad on pisarais.

Raamatukogudele,

„Odamehe“ lugejatele ja sõpradele

soovitab „Odamehe“ talitus ajakirja „Odamehe“ aasta-käike, mida on veel ainult piiratud arvul olemas:

„Odamees“ 1919, toim. F. Tuglas. H. 50.—

„Odamees“ 1919, toim. A. Alle. H. 50.—

„Odamees“ 1922, toim. A. Kivikas. 204 lhk., 243 pilti; H. 125.—

„Odamees“ 1923, toim. C. Sarap, 336 lhk., 499 p. H. 500.—

„Odamees“ 1924, toim. C. Sarap, 352 lhk., 586 p. H. 500.—

„Odamees“ 1925, toim. C. Sarap, 152 lhk., 200 p. H. 300.—

Ajakirja „Odamehe“ sisu on mitmekesine, väärtuslik ja vananematu. Tellijatele saadab talitus raha ettesaamisel omal kulul kätte.

Aadr.: Aj. „Odamehe“ talitus, Tartu, postk. 51.

„Vanaema, ma mõistsin!“

„Mida sa mõistsid laps?“

„Ema ja isa ei tule iial enam tagasi . . ., seda mõistsin, vanaema.“ Kuid pane põlema punane küünal ema jaoks ja teine valge isa jaoks.“

Vanaema võttis tütarlapse sülle, süütas põlema kaks küünalt, punase ja valge. Ja kõik kolm jälgisid vaikides nende põlemist.

„Vanaema, mis on sõda?“ küsib Heino.

„Sõda on kui minnakse riidu, kui kantakse suurt viha, kui tapetakse vastamisi üksteist.“

„Vanaema, kas meie isa oli ka vihane? Kas tema ka tappis?“ „Vaiki laps. Rahu on jälle. Ja täna kuulutatakse suurt rahu. Täna öösel sünnib väike lapsuke, väike vend teile, kelle nimel lepivad ära vaenlased ja lepitatakse sõjad.“

„Vanaema . . .“

„Mis on Amake?“

„Vanaema, miks ei tule ema täna tagasi? Tahan, et ta näeks, kuidas põletame talle küünlaid.“

„Armastad sa ema?“

„Ja, vanaema, ja! Ema oli häa . . .“

„Vanaema, aga kas lumememm ikka tuleb öösel külla?“ pärib Heino.

„Tuleb, poisu. Pead olema aga häa laps, siis toob kaasa kõiksugu kingitusi. Oled halb, pöörab ukse eest tagasi ja viib kingid tõistre tallu.“

„Ei, seda ta ei tohi teha!“

„Tööta olla häa. Ega ta siis ei lähe.“

Nad vaikisid koos jälle mõne silmapilgu.

„Ama, tead mis,“ algas pois, „läheks vaatama lumememme. Tal ehk on külm ja igav. Ega tea, ehk midu lähebki tõistrelle öösel.“

Tütarlaps oli nõus ja kärmesti jooksid nad õue, toa taha ning lun emäle.

Vanaema nagu tahtis järel hõigata, et ärge kaugele minge.

Pühade eel käidi jõest püüdmas kalu. Raiuti jõesse suured augud. Need veel kinni külma-mata. Aga lapsed olid ju alati omapääd jooksnud ringi ja hakkasid neid siis hoiatama nüüd.

Lumememm oli alles, ainult üks jalg oli alt ära võetud. Heino kohe seda parandama, et äkki ei saaks seepärast see öösel käia. Lumemäelt alla vaadates paistis jäätand jõepind, siinsääl sisseraiutud aukudega. Laste seljatagant lõi tuule hiil. Lund luskas üles. Äkki kiljatas Ama:

„Ema, ema!“ ja kiirelt kui jalad jooksta jõudsid, lendas alla mäest jõe poole.

Poiss ehmus.

„Ema, mida sa nägid?“

„Ema tuleb!“

Ja tõepoolest! Kui Heino silmad jõe poole löi, paisis ema valges rüüs jõe kohal õhus. Käes hoidis ta väikest jõulupuud, mis säras küünalde valgusest.

Poiss hüppas samuti mäest alla Amale järele. Ta jooksis mis jõudis. Näeb, Ama jookseb sellele kõhale, kus vesi lahti. Ama on suure augu kaldal. Ta ei peatu, jookseb edasi, õhuke jää ragiseb ja murdub ta jalge all. Ta vajub auku. Heino kõhuli roomates mööda ragisevat jääd jõuab talle järele, tirib õe veest, kes kõneleb veel vaevalt. Poiss haarab siiski õe sülle et tassida koju. Kuid mõne sammu järele väsib ta. Nad jõuavad lumememme juure. Heino palub seda, et aitaks ometi see tassida koju Amat. Aga veel pole ju õõ ja lumememm ei saa kõndida, et aidata.

Mõlemad läbi külmand jõudsid nad viimati koju. Heino nuttis et Ama on surnud. Kuid kui tütarlaps soojja sai, hakkas liigutama.

Maurice Asselin: Ema ja laps

„Kallis Amake, miks jooksid sa jõe lahtisse auku?“

„Ema nägin, vanaema, emale jooksin vastu. Ta tuli jõulupuuga ja kõneles minuga.“

„Mida ta kõneles?“

„Ta ütles, et tuleb mulle järele, viib mu ära siit. Viib mu enese juure sooja.“

„Laps, ema juures on külm. Ära taha sinna.“

„Ei vanaema, ema juures on soe.“

„Heino, näed, Ama on haige.“

„Kui lumememm tuleb õõse kingitustega, siis saad tervaks. Ama,“ vastas poiss.

„Ja, Heino, saan terveks.“

Tütarlaps naeratab ja uneleb. Vanaema mähib ta soojadesse riidesse, kuid see pillub need enesest eemale.

„Amake, kas süütame jõulupuud, või ootame vana-isa. Ta läks välja ja seni on veel tulemata.“

„Süüdake jõulupuud ja oodake vana-isa...“

Heino ja vanaema süütavad põlema küünlad. Väike tuba on täis helevust. Äkki tõuseb istukile Ama, omal silmad erehtavad.

„Keda näed sa?“ küsib vanaema.

„Ema näen. Kas teie ei näe teda? Tal on seljas valge kleit, valge lilledest pärg pääs. Ta laulab jõululaule. Kas teie ei kuule neid? Näete, nüüd tuleb ta mu poole. Võtab mu käest. — Ema... ema...“

Vanaema tõstis tütarlapse oma kätele, surus oma rinna vastu, kuid selle silmad tuhmusid. Vanaema surus oma suu lapse suule, et takistada külma hinguse lähenemist.

Kuid tütarlapse rind vaikus ja ta uinus igaveseks vanaema kätel.

Heino ronis üksi voodisse, tõmbas teki üle päa ja nuuskus. Oma südame tahtis ta välja nutta. Vanaema hoidis oma süles külma tütarlapse surnukeha. Ei keegi märgand, et jõulupuul kustusid küünlad.

J. Koort: Nutja laps

Sirgasmäe omad jõulupuud otsimas

„Odamehele“ kirjutand O. Luts

Imelikul kombel tulevad iga aasta jõulud, kuid mitte needsamad jõulud, mis olid mullu; tekib niisuguseid lugusid, et üks jõul' hoopis erineb teisest.

Sirgasmäe noorperenaine tuli kambrisse, vahkis otsides ringi, pani käed puusa ja küsis:

«Kas teie, mehed, tänavu ei mõtlegi teha jõulupuud?»

Kaks meest, kes vedelesid ahjutagumikkude taga, hakkasid end liigutama, Esimesena tõstis pää vanaperemees Pliuhkam.

«Mõh?»

«Terve öö,» sügas vana Pliuhkam oma säärt, «ei teie lasknud mul magada — mes pärgli jõlamine see on siis praegugi?»

«Ma ei tia,» urises Tõnis Sägi, Pliuhkami väimees, oma sängist, «aga, sa pāgan, norisesid nii kõvasti ku sada odratonti. Ma ei tia, misuke kõri sul on jäänud kinni, aga et sa norskad ja nüüd lausa valetad, otsekui polekski maganud — see just ongi see valede vale!»

«See põle tähtis, mes me tegime öösi, aga ma tuln küsima, kas te tänavu teete jõulupuud või ei tee?» küsis Liispet.

Äi ja väimees jõllitsesid tükk aega nagu kaks mäkra, siis, siis just punkt ühel ajal tõstsid sõrmed ja küsisid teineteiselt: «Kas me teeme jõulupuu?»

«Noh, siis teeme,» hüppas vanaperemees sängist. «Kuramus tiab, võib olla, et need on mu viimased jõulud — vaja neidki võtta arvesse.»

Tõusid üles mõlemad mehed — oli vaid kuulda nende kasukate kobisemist. Mõlemad ähkisid ja puhkisid, nähtavasti ei meeldind kuomalegi lahkuda soojast kambrist. Igatahes nad õue läksid ja midagi tahtsid teha; nende sõjalik toon arutas harilikke asju, kuid nende keskel väga kergesti võis tõusta uusi teravaid vahekordi.

Liispet, see noorperenaine, läkitas neile oma hädsooviva pilgu — kordki elus näisid kokku passivat tema isa ja mehe elukäänlused.

Nad peaaegu sõbralikult rakendasid hobuse ree ette ning rahu ja rõõmus sõitsid minema. Seejuures suitsetas vana Pliuhkam oma uut piipu ja tema väimees, Tõnis Sägi, lubas talle kinkida veel teise piibu, kui ta täna on mõistlik.

«Noh, mellas ma põle siis mõistlik olnud?» vaatas Pliuhkam taevalakke. «Sa oled mees kui mees, kuid valimistel sa ikkagi kukkusid läbi. Põleks uskunud, et sa valimistel saad nii vähe ääli.»

«Kuule, Pliuhkam,» vaatas Tõnis Sägi kõrvale, «siin kasvab peris tore kuusk. Kas me ei võtaks selle?»

«Ah selle või?» tähendas Pliuhkam oma tõmbi pöidlaga noore puu poole ja sülgas plirtsaku pruuni piibupigi puhtasse lumme. «See mõni poo! Mes jändrikke sa sinna koju tahad tassida?»

«Kuidas jändrikke! Kas siis see on mõni jändrik?» läks Tõnis otsekohe marru. «Sa, va na juudas, vähemalt ütle: puu, aga mitte poo. Ise oled vana poo! Aga võtku sind Madis — laseme siis pialegi edasi ja võtame mõni teine „poo“.»

Nad hilja õhtul jõudsid koju, need kaks, äi ja väimees. Ühel oli sinine muhk otsaesisel, teisel valutasid ribid, ent mis puudus, see oli jõulupuud. Mis nad sääl metsas toimisid kogu selle õndsas õhiupooliku, see meile kõigile jääb igaveseks saladuseks; olgugi et ühe sinine muhk ja teise valutavad ribid otsekui aitaksid selgitada seda tumedat lugu.

Jõululaul

Inglise rahva viisid / Tõlkind A. Oras

Laulan teile neidu,
kel ei ole kaasa;
kuningate kuningas
pojaks talle sai.

Oli hell sel aste
ilmudes emale
kui aprillikaste
langev rohule.

Käis nii hellalt aste
ema kambrisse
kui aprillikaste
langev lillele.

Saavutas hellalt aste
ema aseme
kui aprillikaste
langev oksale.

Neidis ja ühtaegu ema
pole keegi muu kui ta:
miks ei saaks sellane emand
emaks jumala?

Mayne Reid'i romaan

I. Tagaajamine

Üksteise nägemispiirkonnas liugleb kaks laeva lahtisel merel. Mõlemad kihutavad täiel purjel üksteise kannul. Vaevalt üks miil on nende vahet.

On see tagaajamine? Laevade suuruse ja väliste omaduste järele otsustades — ja. Üks neist, otsustades takelvärgi ja purjede järele on meriröövliite shkuun, teine — sõjalaev, mille luukidest suur-tükkide otsad paistavad. Juba esimese pilgu järele nimetaks merimees teda fregaadiks. Ta rahvuse kuuluvuse võib teha temal lehviva inglise lipu järele kindlaks. Nähtavasti fregaat ajab shkuuni taga. Viimase lippu on raskem määrata. Ta kuulub vähese tähtsusega meririigile Tshiilile, mida tõendab lipul viieharuline valge täht sinise põhja pääl.

Mida tähendab see jälgimine? Suur-Britannial ja kõige õitsevamal Lõuna-Ameerika vabariigil on sõbralik vahekord, mida rahulepingud kinnitavad. Shkuunilgi pole vaenulippu näha — veripunast või musta, millel pääluu ja säärekondid. Vastuoksa, julmi väljakutse asemel palub ta halastust, kutsub abi. Lipp on pööratud allapoole, mis tähendab: olen hääs.

Ometi ta tormab avapurjil alla tuule ja tal pole ühtegi nõõri korratuses. See näib kogu fregaadi ekipaashile veidrana, alates kaptenist kuni viimase laevapoisini. Tõepoolest, fregaat jälgib shkuuni. Silmates eemal purje kihutas ta selle järele. Pikka, kuid järjekindlalt vähenes vahe, lõpuks selgus, et tagaetav on tõstnud lipu: olen hädas. See on merel igapäine lugu. Kuid et sellise signaali andja laev abitooja eest täis purjil põgeneks, on enam kui haruldane. Ja shkuun põgenes vähendamata purjeid, tasandamata käiku. See oli imelik, salapärane ja täitis nägijaid ebauskliku hirmuga. Fregaadi meeskond oli sellest laevast juba kuulnud. Temast teatati kahelt teiselt taevalt ja anti tema tunnused: „täispurjil kihutav shkuun, signaal: olen hädas.“

Ühel briti briggil, mille juure sõudis fregaadi paat, jutustati, et nad olnud shkuunile kõieheitmise

läheduses. Inimesi ei olevat nad temal näind, kuid hütide pääle jooksnud kaks olevust välja, ronind takelvärgile ja vastand kahiseva häälega võõral tundmatumal keelel, mis sarnanend koera haukumisele. Öö saadudes pole võidud neid selgesti näha, kuid ometi oli briggilt imestades silmatud, et nende riidedki olnud väga iseäralikud: karvased loomanahad katnud neid pääldest jalatallani. Briggi kapten tahtnud nende juure paadi saata, kuid shkuun pole vähendand purjeid ega avaldand mingit soovi ühendusse astuda.

Teise laeva teadaanne täiendas seda jutustust, mida oleks muidu võind madruste luuleks arvata. Valaskalapüüdja kõlatorust teatati: „Paistis tshiili shkuun signaaliga: olen hädas. Lõuna laiuse 10°22 m., lääne pikkuse 95°. Laevalael inimesed, riietud nähtavasti metslooma nahkadesse. Läheneda oli võimata — shkuun kihutab alla tuule.“

Kahtlemata oli see sama shkuun. Seda tõendab tema ülalpidamine. Ta kihutab edasi, põgenedes nendest, kes talle tema enese palve pääle abi tahavad tuua.

Sellest momendist algas shkuuni jälgimine. Seni pidas fregaat oma kurssi. Nüüd aga, mõjutatud hädasignaalist, kihutas ta shkuuni järele. Brigg ja valaskalapüüdja ei jõudnud shkuuniga võistelda, kuid sõjalaeval on kerge teda tabada.

Ometi ta kihutab edasi, ja tagaajamine jätkub. Paagile kogununa jälgib fregaadi meeskond eelkihutavat laeva. Avaldatakse arvamist, et shkuun pole shkuun, vaid — viirastus; shkuunile lähemale jõudes muutub see kindlaks usuks. Need loomanahkadesse riietund inimesed aga, keda fregaadilt veel ei nähta, peavad vaimud olema.

Ohvitseridest ümbritsetuna jälgib kapten läbi pikksilma. Vahe järjest väheneb ja nüüd on ta kaugelt alla ühe miili. Ent fregaadi õnnetuseks vaibus tuul. Kõik purjed on tõmmatud üles, kuid fregaat ei liigu paigastki.

„Asjata,“ ütleb komandöör, kui tõsteti viimane puri. „Tuul vaibus, varsti on täieline vaikus.“

Üheski raamatukogus ei tohiks puududa:

A. Kivikas: *Murrang. Romaan. H. 300.*—
A. Kivikas: *Süütu. Novell. H. 60.*—
A. Kivikas: *Verimust. Sõjajutud. H. 150.*—
P. Vallak: *Epp Pillarparadi. Novellid. H. 180.*—
V. Kuljus: *Juuaasuudlus. Juttused. H. 100.*—
Ch. de Coster: *Ulenspiegel. Romaan. H. 475.*—

Saada igast korralikust raamatukauplusest

Viie minuti pärast jäid purjed ripnema, ripnes lipпки. Veel viis minutit ja, nagu kapten oli ennustand, laevamürakas jäi liikumatuks kesk uinuvat, vaikse tiigipinnale sarnanevat okealani.

II. Vabatahtlikud, edasi!

Fregaat jäi seisma. Ent shkuun? Kõik vaatasid üksisilmi imelisele laevale ja ebausklikud mõtted kasvasid hirmutundeks. Miks tuli see ootamatu vaikus? Vanad madrused raputavad pääd, noored aga lausa kõnelevad, et see olevat viirastus. Merilegendid tärkavad mälestusse ja neid jutustatakse suust suhu. Shkuun aga sööstab edasi, lõhestades vaikset meripinda.

„Ei meie teda tabada suuda, seltsimehed,“ kõneleb üks vana madrus, „aja taga palju tahad, kas või viimsepäevani. Tabades aga olekski meil pahasti läind nagu viimsepäeva kohtus.“

„Rumaluski teda jälgida,“ ütleb teine, „olen õnnelik, et me teda kätte ei saa.“

„Pole kartagi,“ kõneleb esimene, „kae, kihutab teine aina edasi, muudkui kihutab. Temal teadagi, üksstapuha, kas tuulega või tuuleta.“

Kuid, vaat, ka tagaetatava purjed laskuvad lonti, lipp enam ei lehvi, ja pole enam näha, mida ta signaliseerib. Vaikus valdas shkuunigi.

„Mida arvate tollest laevast, Black?“ küsib kapten oma vanemalt abilt.

„Värvide järele otsustades — tshiili purjek,“ vastab leitnant. „Laevalael pole hingegi. Näete, midagi ilmus äkki tüüri juure, nagu inimpää . . . Kadus jälle. . .“

Hoolsalt vaatab ohvitser pikksilma, kuid ei näe enam kedagi.

„Imelik,“ sõnab kapten, „signaliseerivad: olen hädas“, kuid põgenevad abi eest. Midagi nagu pole sääil korras, herrad,“ pöördub ta ohvitseride poole. „Mida sellest arvate?“

Kõik vaikivad teadmata mida öelda. Ainult kaks — noorem leitnant ja üks gardemariinidest — aimavad midagi ämaralt, mis nende nägudel rahutusena peegeldub. Mida rohkem nad laeva vaatavad, seda enam nende rahutus kasvab. Kuid nad vaikivad omi tumedaid mõtteid avaldamata jättes.

„Mitte midagi sellist ei mäleta kogu oma teenistusajal,“ ütleb vanem ohvitser. „Ma ei taipaa, kas või lööge maha, mida tahab see tshiili laev,

kui ta üldse tshiililane on? Meriröövlid need pole. Suurtükke ei paista ja inimesi pole näha. Vaja saata paat järele vaatama, milles asi seisab.“

„Vaevalt leidub soovijaid,“ arwab vanem abilise naeratades. „Mehed peavad seda „Lendavaks Hollandlaseks“. Pootsmanni vilet paati asumiseks peavad nad signaaliks pää ees merre hüpata.“

Kapten ja ohvitserid naeravad, kuid noorema abilise ja gardemariini näod on endiselt tõsised.

„Ma ei kahtle,“ sõnab kapten, „et meie tublid poisid pelgavad võõra laeva juure minna, kuid ma näitan Teile, kuid võib nende argtust peletada.“

Peatades ohvitseridest saadetuna mõne sammu kaugusel paagist, annab ta märku, et soovib kõnelda.

„Poisid,“ ütleb ta. „Teie näete shkuuni, mida me jälgisime, ja sellel signaali: „olen hädas“. Ükski inglise laev ei või seda ükskõikselt näha, ammugi veel — sõjalaev. Leitnant, käskige lasta paat alla, teie aga, pootsmann, andke signaal sõiduks. Kes soovib sõita — mingu!“

Mürisev „hurraa!“ oli vastuseks. Pea kõik madrused tahtsid sõita.

„Vaadake, herrad,“ ütles kapten uhkesti ohvitseride poole pöörates, „niisugune on inglise madrus. Ta ei kardaa kedagi, kus aga küsimus on ligemise armastusest, sääil ei hirmuta teda ei lummutused ega kuratki ise.“

Kui kapten selja pööras, astusid mitmed tagasi, ja vabatahtlikkude arv vähenes. Ometi jalkus neid fregaadi kõige suuremagi paadi jaoks, et võideldagi tagaetatava laeva meeskonnaga, kui oleks see metsikum meriröövlite kari.

III. Paagil tuntakse hirmu

„Mida käsitate alla lasta, kapten?“ küsis noorem leitnant komandöörilt.

„Kaater,“ vastas see. „Pole tarvidust suurt paati saata, kuni teadmata, milles asi seisab. Võimalik, et sääil on skorbut või mõni muu haigus.“

„Kas käsete arstil ühes minna?“

„Esialgu mitte. Peaks ikkagi tulema tagasi arstirohtude ja instrumentide järele. Kuid seadku ta end valmis. Käster mingu teele. Pärast näeme, mida teha. Kaateri komandost jätkub. Rumalus on vaenutegevust karta. Meie võime neid ainsa kogupauguga hävitada.“

Uus väärtuslik teos:

Ulenspiegel ja Lamme Goedzak

NENDE KANGELASLIKUD, LUSTILIKUD JA
KUULSUSRIKKAD SEIKLUSED FLANDRIAS
JA MUJAL

616 lk. Mk. 475.—

Tellida Tallinnast K.-ü. „Rahvaülikooli“ raamatukauplusest. Saada igast korralikust raamatukauplusest. Raha ettesaatmisel saadetakse raamat ilma postikuludeta kätte.

Teie omegi kõrgemale teemade kallale. Oleks
hinnu Teile igale ühele midagi öelda, aga — oleks
hüümine, kellele jada lubate. Kuid teie, kus Teie,
Saulused — Paulused ja need, kus Teie ühikute kõige pää-
le mis modern, kus Teie Teie „ife“ arvab, on alles
see ja tuleb kindlasti.

A. Kilsberg.

Hiljuti surnud meie tähtsama kirjaniku A. Kitzbergi mäekirja näide

„Kes komandeerib, kapten?“

Kapten pöördus ja ta pilk langes nooremale leitnandile. Kapten teadis teda tubli merimehena.

Juhituna palju tugevama tunde kui distsipliin, asus ohvitser kapteni käsul ajaviitmata kohuse täitmisele. Üks temast noorem ohvitser, sama gardemariin, kellest meie eespool kõnelesime, astus tema juure.

„Kas võtaksid minu kaasa?“ küsis ta.

„Häämeelega, sõber,“ oli lahke vastus. „Küsi ainult kaptenilt luba.“

Noor ohvitser tõttas kapteni juure, andis talle au ja küsis luba sõita.

„Minge,“ vastas ülem. Ma ei näe sulleks mingisugust takistust. Kuid miks te soovite sõita?“

Noormees punastas. Vastata aga polnud aega: kaater on juba lastud alla ja valmis sõitma.

„Võite sõita,“ ütles kapten. „Ütelge nooremale leitnandile, et ma luban.“

Noormees hüppab kaaterisse ja istub leitnandi kõrvale.

„Lase käia!“ komandeerib see.

Kaater kaugeneb laevast, lõigates vett nagu noaga.

Kahe laeva olukord on vaevalt muutunud. Nagu ennegi, seisavad nad üksteise järel, mõlemil ripnevad purjed ja plaksuvad laeva väiksest kõikumisest aegajalt vastu maste. Laevad peegelduvad vaikselt vees, nagu oleks kummagi kõrval oma kaksiklane. Vesi on peegelvaikne. See iseäraline vaikus ongi annud okeanile oma nime „Vaikne“. Kaater läheneb paigalseisvale shkuunile. Teda jälgivad kõikide silmad fregaadil ja pöörduvad ainult selleks, et vaadata salapäraselt shkuuni. Palja silmaga pole üksikasju näha: paistavad ainult valged purjed ja nende all tüme laevakere. Läbi pikksilma paistab ripnev lipp, kuid üksikut tähte sellel ja signaali pole võimalik näha.

Seda, mis selge pole silmanägemisele, täiendavad madrused erutatud ettekujutusega. Neile näib laevalael palju rahvast olevat. Shkuun on juba näitand oma kiiret käiku ja nüüd muidugi vigurdab, et ta fregaadi eest ei põgene. Mõned veel usuvad kindlasti ta viirastuse olevat, ja ootavad kaateri igal sekundil hukkuvat, shkuuni aga õhkusulavat või edasisõostvat.

Ohvitseridki kogunesid ümber kapteni ja vaatlesid imelist laeva oma pikksilmadega.

Nüüd jõudis kaater pärale. Kuid shkuuni takelvärgi pärast pole mitte kedagi näha. Ebausklik hirm painab ohvitseri.

IV. Kaateris

Hoolimata vahvusest, tunneb kaateri meeskond salapärasele laevale lähenedes hirmutunnet järjest tõusvat.

„Tasem,“ komandab leitnant kõvasti.

Kaater tasandab käiku ja lõpuks peatub.

Uudishimulised pilgud vaatlevad shkuuni. Laevalael pole kedagi.

„Kes on laeval?“ hõikab leitnant.

Kuuldub hõige — leitnandi hääle vastukaja, ja uuesti valitseb hääletus. Madrused istuvad hirmust tumadena.

„Kes on laeval?“ hõikab leitnant uuesti, ja uuesti vastab talle ainult kaja.

Oletada, et laeval kedagi pole — on võimata: seda tõendavad purjed. Arvata, et ei taheta vastata — on mõtetu, kui näha signaali.

Kolmandat korda hõikab leitnant kogu jõust: „Kes on laeval?“

Vastust pole. Miski ei riku sügavat, hirmuäratavat vaikust. Komando ei usalda omi silmi.

Ja lõpuks, kas ongi see shkuun? Vahest viirastus? Mis laev see on, mis sõidab täisi purji ilma inimesteta? Ja kui on inimesi, miks ei vastanud siis mitte? Neile hõigati nii valjusti, et see surnud oleks pidand äratama.

„Aerud vette!“ komandab leitnant. „Külje ääre!“

Gardemariin kordab oma ülema komandosõnu. Kuid kaater ei jõudnud veel paigastki liikuda, kui leitnant hüüdis: „Seisa!“

(Järgneb)

Veel täna

tellige omale ja kingituseks paremale sõbrale «Odamees» 1928. aasta päale. Tellida otse «Odamehe» talitusest (Tartu, ajakiri «Odamees») või lähema postiasutuse kaudu.

TELLIMISHIND:

$\frac{1}{1}$ aastas kojusaatmisega — Mk. 500.—

$\frac{1}{2}$ „ „ „ — „ 275.—

Üksiku numbri hind Mk. 50.—

Tasala Vilk sõvvab võedu

Soome kirjaniku H. Nortamo jutt / Tõlkind Mg.

Vai nõnnaviisi, vai pritsimehed tahavad ette võtta võedusõudmise ja teie lähete Tasala Vilku vahekohtumehesest klanima. — Iake küll, minge aga pialegi. Aga mina teie asemel ei lähess neesukese satsi piale välja, sellepärast et sial võib asi õege kergest minna nõnna kaugele, et Tasala Vilku virutab teid kraed pidi uksest kurja ilma kätte. — Tasala Vilku, näate, mitte sugugi ei pea lugu võedusõudmisest ega ülepiä ei salligi, et neesukestest aeruklõbistamistest juttu tehasse, piale selle ku ta ise sutikese võedu sõitis Sūvarauma lahe pial nelikümment aastad tagasi. — Puha õige. Ja mõni peris võedusõudmise sõber põle ta sest aast piale õllud, ja jumala eest, põle paergugi. Mina küll ei usu, et te isegi õless seda, kui saate kuulda Vilgu loo.

See näate, juhtus nendel aastatel, ku Kusta Bärström elas neesukeses tillukeses saanaurtsikus sial Sūvarauma lahe sopis. Ja ku siis tähtraamat näitas ühel ial pääval Kusta nimepäävä, me tegime maha, et õlgu pialegi, lähme Kusta Bärströmile patsu lõõma. Ja siis me läksimegi: mina ja Ankru Abbe ja Vahlundi Vilku ja Kusta Knobbe ja Hakkriliro. Ja ühte ja teist kosti ja sakuskad me võtsime ühes, sellepärast et me tiatsime, et Kusta Bärströmi sahvrikorminikkudel põle neesukestest asjadest palju aimu. Puha õige, nõnna et kohvi ja suhkrud ja konjakud ja neesukest värki me võtsime ühes.

Tasala Vilku õli ju muetu meie tropi mees, aga ta õli sell aastal õstnud endale uuvve lootsiku ja õli nõnna jabur temaga, et ei tehud palju muud kedagi, ku lobistas pialegi päävad otsa kõik maailma veed läbi selle oma lootsikuga ja kiitles siis meele, kui kolekerge soo on sõuda ja kui tubli ja tobra ta igapidi on. Ja ega ta siis ei tia mes ei õlludki, see Vilgu lootsik. Aga pika piale õmmetegi akas meil nõnnagu ju tüütust lõõma, ku ta muudku võttis nagu pudruveski, kuda tema lootsik nagu lendab üle laenete, kui aga neesuke mees on aerude õtsas, kes tiab, kuda vaja sõuda. Ja neesuke meesuke mees õli muetugi tiada ta ise. Kuda siis ommetegi teesiti võiks õlla. Ja palju aega ei kulunud, ku ta läks nõnna ullust, et pistis eietama, et kui õmmetegi ükskõrd piass akatama võedu sõudma, siis mitte keegi ei saass tema ega ta lootsiku vasta. Nõnnaviisi küll neesukest ullu juttu see saks aas ja meie lassime tal lõhverdata pialegi, ehk küll me mõtsime ja ütsimegi temale, et no on õmmetegi maailmas ja Raumal kah veel muidki, kes aerutata õskavad.

„Lähme siis ja teeme proovi“ ütles Vilku alati neesukestel kõrdadel, aga et meil õli paremadki tööd teha, siis me jätsime selle narritembu tegemata.

Ja Vilku muudku sai südäta oma sõudmiskuntsi ja lootsikuga kõrrast enam kelkida.

Ja nüüdki, ku me siis nõust võtsime sinna Bärströmile minna, kas arvate, et Vilku tuli meiega ühes? Aga vot, just ei tulludki, ütles paljalt, et tema küll ei viitsi jala neesukesi maalarakaid võntsida, et parem lähleb lootsikuga. Nagu see õless odavam tullud! Pidage aga meeles, ku kolepikk kääntuleb teha, ennegu saate kanaalist merd kaudu Sūvarauma lahe soppil. Kaks kõrda nõnna palju on seda maad merd kaudu kui maad kaudu. Aga Vilku õli nüüd kõrra

võtnud omale pähä, et lähleb sinna lootsikuga, ja lootsikuga tõepoolest ta sinna tuligi ja õli, sunnikunahk, Bärströmil ju enne meid. Küllap see saks vist õli õege aegsast ju kanaalist välja reisinud. Ja nüid ta muetugi õiskas, kui lohvkast ta õli sinna saanud ja kui tal õli õllud, et ta põllud ennast kõmpimisega väsitänu. Nõnna see saks siin jällegi kelkis enesega ja oma lootsikuga, et Ankru Abbe viimati sosistas mulle kõrva: „Nüid on tõest peris paras aeg mul sutikese karistada seda Vilku.“

„Seda õless temale küll vaja,“ vastasin mina. Ja sellega see lugu seekõrd jäi. — Nõnnaviisi küll, minust ta jäi, aga sellepärast ammugi mitte Ankru Abbest. See ärrapoeg ei saanud palju mahti juttugi vesta, ehk küll ta muetu õli meie ulgas esimene jahvataja, muudku istus nagu tumm, jõi tasailukesi oma puntsi ja murdis piad et kulm kortsus. Vahepiäl ta käis väljaski mitu kõrda. Ja kui tükk aega õli mõõdas, siis ta jälle pidas ennast üleval nagu alati ristiniime kunagi, larmas ja lõmpsis nagu alati ja võib õlla veel enamgi kui muetu. Ja äkitse ütles mulle:

„See asi on nüid klaar, kui aga saass selle Vilgu siit minema toemetata vähekesest aast.“

„Mes asi siis nüid on klaar?“ küsisin mina, sellepärast et õlin ju täetsa ära unetanud selle, mes enne kõnelsime.

„Mes asi! See Vilgu karistamine enesest tiada. Aga Vilgust piame siin tükist aast lahti saama.“

„Küllap ta kobib siit tükikesest aast minema ilma toemetamatagi. Vaat tema lähleb Lahe kingsepale saabaste järele. Need on tal sial praavitata.“

„Noh, see klapiib toredast,“ vastas Abbe.

Kui siin siis jällegi sai tükk aega istunud, Vilku tõusis ülesse, ja ütles: „Vaja minna siit kah vähest Lahe kingsepale, kui juba kõrra nõnna ligidal õlen. Ma lählen toon oma saapad sialt ära. Ta saatis eela sõna, et need on juba ornungis.“

Ja nõnna siis Vilku läks. Aga kui ta õli meie silmist kadunud Ankru Abbe nikutas piad mulle ja Hakkrilirole ja siis me pistime tasailukesi tuast välja üks teese järele. Sial siis Ankru Abbe ütles: „Kuulge, poesid, tõmmame õege selle Vilgu lootsiku sinna kivi-põugitusele ja kääname kummuli.“

Noh, mes siis ikke, kähku saeme me selle asjaga akama, neesuke kerge ju see Vilgu lootsik õli.

Kui siis see õli valmis, Ankru Abbe lähleb Kusta Bärströmi puusara alla ja tuleb säält tagasi oherd teeses kääs ja teeses kääs tükike vana nooda soppil.

Me vahtisime liroga silmad punnis Abbe tallitust piäl ja küsisime üks teeselt, et mes põrgud ta nende värkidega mõtleb piäle akata. Abbe muudku siis veel tõi Kusta Bärströmi maja võõrusist selle suuretuki kuuli, mes Kusta õli leidnud sialt Sūvarauma rannast — inglisse laevalt oli ta sinna lastud — ja kui ta siis pistis selle kuuli noodaräbala sisse ja kiskus selle isevärki karsi suu kokku purjenõõri verukaga, siis me juba akassime vähe tolku saama, kos kandis Abbe mõtted ümber kolasid. Ja kui ta siis veel käskis lirol oherdiga laska aogu Vilgu lootsiku perapuu keskele, saeme me täetsa aru Abbe toemetustest.

liro silmad peris kõhe vilkusid piass, kui ta seda aku puuris ja ühtelugu tövahahele ta kiitis Abbet ja

ütles, et igaüks küll põless neesukest toredad asja õsanud välja mõelda.

No iake küll, üks-kaks-kolm siis ma toppisin need nõriveruka otsad läbi lootsiku perapuu, sõlmassin nad nagu kõrd ja kohuss, ja nõnna nüüd see suuretükikuul lesis oma karsis lootsiku peras. Siis me veeretasime Vilgu lootsiku jälle ilusast alla kivi-prügituselt ja siin ta uuvvest puhkas nagu põles mitte kedagi tehtud ja nagu suuretükikuule põless olemaski terves maailmas. Ja nõnna krapsist me saame akama oma tööga, et need teesed, kes õlid rabelnuvad oma puntsiklaaside kallal, ei tiadnuvad mitte mõhkugi terve sest loost.

Õhtu iljem siis, ku Vilk oma saabastega õli tagasi Lahe kingsepalt, Ankru Abbe nõnnagu teestega meestega vestmise jätkust ütles: „Kuule, Vilk, sull on õege viks lootsik.“

„On küll teene,“ kostis Vilk, ja siis me jälle saame kuulda, mesuke traigi see lootsik on minema, kui aga mees on aerude õtsas. Ja nagu ikke ja alati ennegi ta oma suurustamise lõpetas seekõrd kah sellega, et ütles: „Ja kui te ei usu, tulge võedu sõudma.“

„Võiss kas vai sedagi kõrd proovida“, arvas Ankru Abbe. Mitte just sellepärast, et mina õless kistagu õppinud aerutaja. Ma põle aastate viisi võib õlla sadat sülda maad lootsikuga sõudnud. Aga ma arvan, et neesukese töö juures põlegi vaja just tiames osavust ega õppust, kui aga on jõudu.“

„Kõiki neid on selle juures vaja, õppust ja osavust ja jõudu, kuradi kõvad jõudu pialegi,“ kõneles Vilk ja siis kõnniti randa.

Vilk õless tahtnud, et õless sõedetud Kaskiste ja Kauraste vahelt läbi välja, tehtud tiir ümber Kaskise ja Põlli ja tultud Aarnkari ja Kaskiste merekaela kaodu tagasi Kusta Bärströmi maja juure välja. Aga Ankru Abbe ütles, et tema ei õle tullud seie ennast tööga tapma aga paljalt lulli lõõma ja et sellest piass küll õlema, kui teha tiir ümber Aarnkari ja tagasi. Ja sellest õli kõikide teeste arust kah küllalt. Lõõdigi siis viimati kääd kokku see reis ära teha.

Vilk viskas praki ja vesti maha kõhe, kui ta lootsikusse õli üpanud, aga Ankru Abbe rääkis, et on sugu külma võitu õhta, tema jätab parem kõik oma kiilid selga pialegi. „Küllap neid saab mahti siiski vähendada, kui igi akab nahale liiga tegema,“ arutas tema.

Ja siis need saksad sõitsid välja. Kusta Knobbe kirjutas paberile ülesse nende väljamineku-aa kakrass minuti pialt ja kui nad siis õlid tükikese maad eemale saanud kaldast, ta ütles meele teestele: „Lähme õege nüid pialegi valgele säru andma; küllap meil aega on selle jaost, ennegu nemad tagasi saavad.“

Kõik teesed läksid siis kõhe jälle sisse, aga mina ja Iiro jäeme vähekese pialt vaatama seda võedu-sõudmist. Ja ühel meelel me ikkegi pidime kinnitama, et on aga see Vilk küll täis poiss sõudma kah. Südilt ta kui takjas tõmmas rinnu Abbega, ehk küll temal oli suuretükikuul edasi tirida. Aga andis mehekesel kiskudagi. Aas teene ambad irvi ja sopsis aerudega kas see sund ja ühtelugu vilks ja vilks vahitis kõrvale, et kas viimati Abbe sunnik ei aka maha jääma. Aga Abbe ei mõtelnudki jääda. Rahulikult ta aga muudku liigutas oma aerusid neesukeses õege ias meremehe taktis, tubli leitsega Kusta Bärströmi lootsik läkski tema kääs. Ja miks ta siis ei pidanud minema. Vana õppinud sõudja Abbe ju õli ja nõnna viratu ku Kusta Bärström võis õlla muis asjus, lootsik

ikegi tal õli alati ias ornungis ja räbalad lootsikud temal põlnud mitte millalgi õlnudki. „Vaata õmmetegi Vilku, kuda tirib oma suuretükikuuli,“ kahistab naerda Iiro, kui meie kah siis tasakesi akkaksime astuma tua poole, et minna pitsklaasi juure aru pidama. Aga ühtelugu me jälle vahepial vahtisime välja aknast, kuda nende võedusõudjate käbarad piass käima. Õli tõepoolest vähe tembukas nõnna kaugelt nägijatel minna ütleva, kumb neist õli võedumees, aga kui nad õlid Aarnkari taha kadunud ja me veel õlime jõudnud kümme minutid oodata, siis torkas enese kõege pialt Kusta Bärströmi valgest vaabatud lootsik ome kõllaste veertega meie silmaringi. Alles nelja vai viie minuti pärast tuli Vilk oma lootsikuga, ja kui Abba õli saanud tagasi kaldale, tuuris veel akuraad veerand tundi ennegu Vilk pistis jala kuevale maale. Igi jooksis temal kui nõre ja ta lõõtsutas ise nagu ingetu koer. Aga Abbe muudku räägib, et: „Pagana päralt, külm tükkis kallale selle reesi pial, küllap nüid klaas puntsi on tervisest.“

Vilk ei niitsatanud sõnagi, kah mitte siis, ku juba õli tuppa saanud, muudku istus aga ja vahtis üksisilmi ühte kõhta kahvlikivist ahju nukka ja rüüpis oma klaasist. Alles südaõõ paegus, ku jutukõmin läks ju nõnna suurest, et seda ükski mõet ei mõeda, tuli ta minu juure ja ütles: „Kas tiad, Kalkke, ommen ma pian minema tohtri jutule. Mina õlen kudagi viisi nõrgast jäänud, sellepärast ma ei saanud, kas vai kuda tahes õless püidnud, seda vana küiti oma paadile sisse. Mitte kudagi, ehk küll kõegest ingest püitsin. Ja tian ju õmmetegi, et ma neesukesest Abbest üle õlen sõudmises, üks ta puha mesuke saadanasaabas tahes mulle lootsikust sõuda antasse, Mõtle õmmetegi, et mina, Tasala Vilk ja vana meremees jään aerutamises alla neesukesele kõrtantvärgile. Neesuke asi teeb meele apust ja aab südame õege kõhe peris viimase sopini täis.“

„Mina küll ei usu, et sinu küljes viga on, viga on lootsiku küljes,“ vastasin mina omalt poolt.

„Ei lootsikus ei või kedagi viga õlla,“ ohkis Vilk, ja mul õli peris kahiu näha, ku ta siis viimati akas oma suuretükikuuliga sõudma kodu poole. Ja mina ütsingi lirole, kui me kõmpisime ommukupoolt õõd linna poole, et tõe poolest me piame nõnna pia ku vähegi saame selle kuuli Vilgu lootsiku alt ära võtma.

„Noh, sina nüid õled alles ogar piast, vastas Iiro selle piale, küll aga Vilgul on aega ja jõudu seda suuretükikuuli oma lootsiku all lohistada. See on talle sula tervisest, ja nõnna ta viimati ehk jätab oma jõu ja lootsiku kiitmise moodu.“

Ja nii see just õligi, et Vilk piale seda lugu enam millagi ei suurustanud oma jõuga ega lootsikuga ja palju kulus tal sel suvel raha apteegis ja tohtri juures.

Aga kui sügise tuli ja Vilk palus minu aedata temal lootsik talvise kõbimise paegale vinnata, siis pidin ütleva, et just selle toemetuse aast minu on kutsutud Kaukomäele matussele, ja kui ta siis läks Iiro appi paluma, siis Iiro kurtis, et ta on oma õla ära väänanud, nõnna et temast põle asja neesukeses tallituse juures.

Sundelli juurest ta tõi siis kaadervärka ja nendega vedas oma lootsiku kuevale. Aga ku ta nägi, seda suuretükikuuli sial perapuu, siis ta, räägitasse, õlla vandunud nõnna, et inimesed õlid arvanud, et

Mõtteid keelest ja keeleuendusest

„Odamehele“ kirjutand J. Aavik

(Autori kirjaviisi muutmata)

Eesti keel vajab arenemist — selles ei kahtle vist keegi (välja-arvat vahest õpet. Schönberg, kes ei kuulu lubavat ka kõige läbiläinuid uusi sõnu). Kysimus on vaid ses, mis suunas, mis vaimus, mis otstarbeks. Selles suhtes erinevadki arvamised.

Meie ametlikus keelelaagris tegutsetakse niimeteet oskussõnade loomisega, nagu seda ka „Õigekeelsuse sõnaraamatu“ koosseis peegeldus. Iseendast on see hää ja kasulik asi. Selleks sunnib tegelik tarvidus: meie juristid, arstid, loodusteadlased jne. vajavad oma alade spetsiaalsõnu.

Kuid mitte yksi niisuguste spetsiaalsõnade loomisega ei tohi piirduda meie keele rikastamis-tegevus. Paljud erialade oskussõnust on niisugused, mis yldse ei ulatu yldisse, kogu harit publiku tarvitada olevasse keele ega seega peaaegu ei mõjugi viimase rikastamise. Seepärast keelt rikastada ka selles ta yld-elementi, s. o. sõnadega, mil oleks yldisem tarvitus ja väärtus. Sest ka nendegi poolst esineb meie sennises leksikonis kohutavaid lynki. Nii puuduvad meil täpsed sõnad mõisteile, mida näit. saksa keel väljendab sõnadega „bescheiden“, „mild“, „Wahn“. Need on vaid paar näidet, haarat juhuslikult. Kuid niisuguseid sõnu leiaks suure pika nimekirja. Need oleks õigupoolest samasugused täpsed oskussõnad kui mitmed õigusteaduse või arstiteaduse omad, ainult selle vahega et nad on palju yldisemalt tarvitised ja seega nende rahvuskultuuriline kasu palju suurem. Eriti ilukirjandus vajab neid suuresti oma väljenduste täpsemaks ja peenevardulisemaks tegemist.

Omei ei ole nende loomiseks yhtki ametlikku komisjoni istungeid pidamas, ja kui olekski, siis ei leiaks see yhtki ametlikku konsekratsiooni ega valitsuse rahalist toetust. Ainult siunata ja söimata saaksid need, kes puudulikku eesti keelt tahaksid rikastada. See on Eesti, pääliskaudsuse ja labasuse maa.

Peenuse puudus eesti inimesil teeb, et keelt tahetakse arendada ainult igapäevase, kainesti praktilise otstarbekohasuse suunas — selle tulemusena ka rohke oskussõnade loomine ja selle soodustamine — ega saada aru tarbest keelt ka esteetiliselt parandada ja arendada. Sest ei tajuta praeguse eesti keele esteetilisi puudusi. Kui selle kohta oleks arusaamist, siis mõistetakse, et meil mitte yksi ei tule hankida uusi sõnu lynkade täiteks, vaid vahest niisama neid luua halbade asemelle. Niisugused halvad sõnad on muude seas need, mis on kahest sõnast kokku lapit. Need teevad enamasti labase, naiivse ja kohmaka mulje. Peenem ja suursugusem ja yhtlasi ökonoomilisem oleks nende asemel evida

(„omada“, mis on halb sõna) yhtlased sõnad. Seda ongi keel Noor-Eestist saadik hakand taotelema ja nii on ilmud *saavutama* (pro „kätte saama“), *taotama* ehk *taotelema* (pro „kätte pyydma“), *jäljendama* (pro „järele aimama“), *levitama* (pro „laiiali laotama“), *laip* (pro „surnukeha“), *roim* (pro „kuritegu“) jne.

Vahest leiavad mõned, et niisuguseid uusi sõnu on juba liig palju ilmud: tegevat keele raskeks. Sest ega meil keelt palju õppida ei viitsita. Kuid mis yleksid need, kui nad teaksid, et selle paarikymne niisuguse uue sõnaga, mis kaksiksõnu asendavad, veel sugugi ei taheta leppida, vaid et neid soovitakse ja pyytakse keele tuua paar sada. Sest halvad sõnad on „otsaesine, lapselaps, vanaisa, vanaema, silmatera, vaba aeg, näovärv, sydametunnistus, abielu, esivanemad, tõsiasi“ jne.jne.jne. Kõigi nende asemelle tuleb saada uued iseseisvad sõnad.

Kui endise „ta laotas teateid *laiiali*“ asemel nyid võib ytelda lyhemini, ilusamini ja mõnusamini „ta *levitas* teateid“, miks ei võiks siis ka mitte „ta *sai* kõik *teada*“ asemel näiteks „ta *tääsis* kõik“? Samuti tahan, et „astus sisse“, „läks välja“, „läksin ära“, „võttis vastu“, „tuletab meele“, „vaatas läbi“ ja muude seesuguste kaksiksõnade asemel võiks samu mõtteid väljendada ilusate yhtlaste sõnadega. Halvad verbid on samuti „ära andma“, „yles kutsuma“, „välja ajama“, „välja kannatama“. Koguni „ära võtma“, „korda saatma“, „kaasa kiskuma“, „yle jääma“ asemel või kõrval peaksid olema uued eri sõnad.

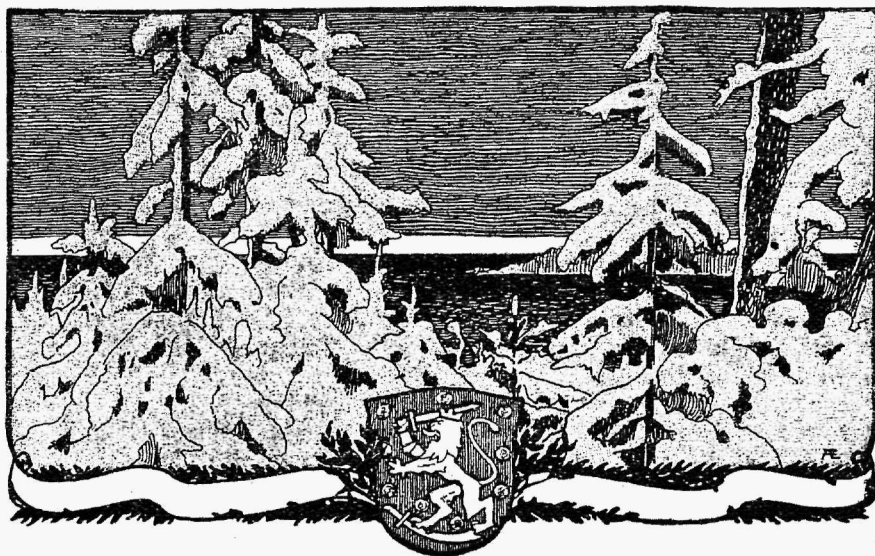
Need olid vaid mõned näited. Nende tõeline arv aga ulatub sadadesse. Kui nende asemelle, vähemalt paari sajagi asemelle saaks uued hääde erityvelised sõnad, oleks keel määratumalt võitnud mõnususe ja peenuse suhtes. Kuid sellest ei saa praeguse eesti haritlaskunnagi enamik aru, rääkimata veel laiemast publikust (Seepärast ei olegi meil õiget haritlaskunda ega yliõpilaskunda, vaid on „haritlaskonnad“ ja „yliõpilaskonnad“). Jah, praeguse eesti läbistikuse hinge hõredus, pääliskaudsus ja peenuse puudus lepib ka praeguse hõreda, puuduliku ja labase keelega; ta ei tunne parema järele vajadust. Ta on koguni keele arendamise ja peenendamise vastu, sest et ta kirvetõisel ja hõredal pääajul oleks liig raske tarvitada keerulisemat, tihedamat ta peenejoonelisemat keelelist instrumenti.

Oh Eesti! Näen, et enne ei parane ka suhtumine keele uuenduspyydeile, kui eesti hing ise, vabanenne sennisest pääliskaudsusest ja labasusest, ei ole kyllaldaselt arenend ja peenenend vähimalt oma valimikus.

maa läheb viimati lahti tema jalge ees ja neelab tema kõige selle kupatusega. Ja alles neljandal päeval pärast seda mina ja Iiro julessime minna tema näole ja siis kah veel me põllud peris julged selle piäle,

mes meist saab. Nõnnaviisi need lood, et mina annass teele iad nõu, ärge mitte ühegi mooduga minge rääkima Tasala Vilgule võedusõudmisest. Ei tema pea lugu sellest.

Soome üliõpilaste rahupühade lemmiklaul vahvast Rannajärvest ja Suuretalu Anttist

Soomlane on vaikse loomuga kui ta istub, piip suus, aga kui see läbi suitsetatud, peab ta võtma viru valget ja tegema mürglit. Järgnev luuletus, mida soome ja eesti üliõpilased lugematud korrad üheskoos ja eraldi läbi mürgeldand, ilmugu siin ka meie kõrioreldajate hääleergutuseks.

Suuretalu Antti ja Rannajärvi
kord vestlesid nii kahekesi:
„Tapame Kauhava vallesman, vilets,
siis kosin ma naiseks ta lese.“

„Hüppa, hüppa, hüppa!“ sõnas Rannajärvi
ja kiirustas väledat täkku;
„Välja kui tulnud on metsavend kodust,
siis kargab ta kõigile näkku.

Meie ei peata, kas juhtugu ette
teel kraavid ehk põõsad või aiad.
Läbi sest külast, kus poisid on puha
leermata tüdrukuile maiad.

„Võtaks mu kurat,“ siunas Rannajärvi,
„kui vast mõnda sindrit siin pelgaks!
Mõnele teibaga virutan pähe
ja mõnele pussiga selga.“

Ei saa laulda enam Rannajärvest,
sest Rannajärvi on koolnud.
Rannajärve vaiksele kalmule
marmorikiviigi toodud.

Vaasa veri ei värise iial
ja Kauhava teras ei murdu —
koonust kinni ja pussiga selga,
kes julgeb siin tulla vaid turgu!“

Esmalt kõik trepid säääl lõhuti sogaks,
siis seinadki laiali kanti.
Ikka ja alati ninamees oli
see turjakas Suuretalu Antti.

Suuretalu Antti teiste ees kõndis,
siis Rannajärv, piibunui hambas;
Pukkila Jaskagi Kauhava külast
neil kolmandaks oli veel kambas.

Tõlkind J. Kangilaski

Eesti riigi elu ja olu ühe Balti mamsli valgustusel

„Odamehele“ kirjutand O. Luts

Juhtumisi sattus mulle kätte üks ajaleht, mis ilmub Bremeni linnas; selles jutustati, kuidas keegi saksa-balti proua on ses linnas pidand ühe kõne Eesti üle. Lugesin läbi selle artikli, jõudsin otsusele, et see auuväärt kõnelejanna liig-liiasti ülistas meie kodumaad. Valgete prillide asemele oli talle müüdnud roosilised, ning nende läbi muidugi paistis talle Eesti maa ja rahvas hoopis roosilisemas valguses, kui need tõelikult on.

Kui ma kunagi saan aega, siis tingimata saadan sellele Bremeni lehele järgmise õienduse, kus oma jõukohaselt püüan parandada kõnelejanna märkusi.

Esiteks, see proua väga eksib, öeldes, et eestlased on valgenahalised, — nad on süsimustad nagu põrgutukid, ükski vägi ega võim ega Saksamaa er-

---

Mis on Teie lapsele ilusaim jõulukink?

Sajad tuhanded kaasavaraks!!

Pöörake veel täna E. Koguduste Kindlustuse Seltsi poole Tartu, Suurturg 3, telef. 543.

Esindajad linnades ja maal.

---

sats-seepki suuda neid teha valgeks. Ninas nad kannavad vankrirattaid, kõrvades veskikive ning nende armsaim toit on inimese liha — toorelt. Selle armsa toiduse kõrval maitsevad neile ka väga hästi lillepotid ja aknakardinad, mis on rõõvitud endiseilt kultuurikandjailt.

Kui vaenlased tungisid nende maale, siis pagesid niinimetatud eestlased oma karukoobastest viimse meheni ja naiseni. Seda metsikut maad jäid kaitsma ainult meie saksasoost aadlikud, aga kui needsamad aadlikud olid vaenlase tuhaks ja põrmuks teind, siis jälle ronisid nad päevavalgele otsekui vähjad urkaist. Ja siis hakkasid nad toimima meiega eht metsaliste kombel: nad võtsid meilt meie majad ja maad — ma väga imestan, mis nad meie kallal ei pannud maksma esimese õõ õigust. Väga võimalik, et nad tegid seda; sellest metsikust rahvast võib oodata kõike. Muu seas väike näide: kui keegi neist on kaotand silmanägemise, siis tingimata tellib prillid Saksamaalt ning kannab neid saba otsas. Ma mitte ei mäleta, kas neil pääs on üks või kaks silma, igatahes nad mitte ei jookse üle uulitsa, kui neile tuleb vastu mõni saksa rahvusest inimene. Nad vahel, meie vastutulekul, astuvad rentslisse oma kabjadega, kuid õieti peaksid nad õhku tõusma, et meile, Balti sakslastele teed anda.

Kõige sõgedam on see asjalugu, et need metslased üsna tihti armastavad kõnelda oma „kultuurist“, pilgutades oma ühte silma.

Meie ajal sel maal oli koguni ülikool, ja mitte väga halb, kuid nüüd on sellest saand zoologia-aed. Meie, saksa professorid, natuke püüavad taltsutada seda pool-ahvidest koosnevat üliõpilaskonda, kuid näib olevat asjata väev; neid võib raamidesse seada ainult meie teraskiiver ja meie mõök. Et ma ei unus-

taks: see metsik maa otsekohe peaks uuesti ühendatama Saksamaaga; väga võimalik, et neist siis saaksie enam-vähem inimese-taolised eluloomad. Muidugi kasutaksime neid kui kasulikke koduloomi, sest rohkem vist on raskem neist välja kujundada. Praegu näiteks ei käi ükski eestlane jalgsi, vaid uulitsail ratsutab sakslase seljas. Neil on see loomulik instinkt, et nad otsekohe taipavad, kes on saksa soost, ning ühtlasi annab ära meid see asjaolu, et meil pole kapju all. Kui teie, austatud lugejad tahate saada pildi ühest eestlasest, siis võtke vaevaks ja vaadake Bocklini pilte. Kõneldakse küll, et Bocklin olla olnud shveitslane ning olla ta oma paremad maalid loond Itaalias, aga ma ei usu seda. — Need teosed olid tehtud Eestis, kust mujalt võis ta leida säära-eid tüüpe? Vaene Shveitsi kunstnik Itaalia asemel lihtsalt oli sattund Eestisse. Säält ongi pärit need karvased ja kabjajalsed. Ning päale nende pettumuste siis ta maaliski oma „Surnutesaare“, põgenedes eesti gentlemanide eest. Selles olen ma täiesti veendund, ja kui teie, austatud Bremeni ajalehe toimetus, ei taha seda uskuda, siis tulge kord Eestisse; ma ei tea, mitmendal päeval teid pannakse tuleriidale, kuid ärge sääli peatuge kaua — vaadake ära ja laske jalga. Jälle on võimalik, et need süsimustad eestlased teid võtavad orgi otsa ja paevad nagu me siin praeme Eestist toodud hani; sest kohalik päevaleht varsti ässitab pärismaalased üles teie vastu.

Siin ja sääli välismaa lehis olen lugend, neil koguni olla teatrid, kuid mina pole sellest mitte midagi märgand. — Seesama zoologia-aed —, ahv tantsib ahvi seljas.

Ja lõpupoole pean ütleva paar sõna Eesti „riigikorraldusest“. Presidendiks on neil keegi Karl Martin Uhhuu ja pääsekretäriks Joosep Toots, kes ka tahab olla midagi, kuid õigupärast pole keegi muu kui end ülesupitand põis. Austatud kooslijad, ma tõsiselt sean teie südameile, võttes arvesse Baltikumi korralagedust, ning teie vanad ja noored, tule-tage meelde sedä ammuõeldud sõna:

„Drang nach Osten!“

Kui jumal pikendab mu elupäevi, siis justament sellise kirja saadan Bremeni lehe toimetusele, kes refereeris selle Balti mamsli kuulsa kõne Eesti Va-

---

Looge enestele võimalus oma vanaduspäevi muretult veeta!

Pöörake veel täna E. Koguduste Kindlustuse Seltsi poole Tartu, Suurturg 3, telef. 543.

Esindajad maal ja linnades.

---

bariigi üle; aga otsekui asjaolude kiuste lisan sinna veel juurde: kui eesti mehed ja naised poleks kaitsend seda maad, siis poleks siin praegu muud kui punane tuhk. Eesti leib mitte pole halvem teistest leivadest. Mispärast seda välismaail segatakse haganatega?

Korraldage raamatukogusid! Täielik valik eesti kirjandust „J. Sarap'i“ raamatukaupluses, Rakveres. Soovikorral köidetakse. Tellimised täidetakse ruttu.

Isikuloolisi anekdoote

Käesoleva numbriga alates „Odamees“ hakkab tooma isikuloolisi anekdoote ja mälestusi eestkätt meie kultuuritegelaste kohta, nagu neid liigub seltskonnas. Loomulikult ei saa nende puhul vastutada, kas kõik sarnases redaktsioonis oma alguse on saand, kas neil tõepõhi olemas. Arvame et seesuguse materjali kogumisel ja avaldamisel kultuurajalooliselt oma väärtus on. Oleksime tänulikud kui meie lugejaskonnast meile saadetaks samalaadilist materjali eestkätt meie vanemate tegelaste ja sündmuste kohta.

Ükskord Oskar Kallas, praegune Eesti Londoni saadik, minnes „Postimehe“ toimetusruumist, palitu seljas ja kübar pääs, ütles tagasi vaatamata: „Moen!“

*

Kui a. 1917 suvel V. Ridala tahtis oma „Siurus“ ilmuvale „Merineitsile“ sõnastiku juure liita, sest et muidu lugejad aru ei saavat, ütles talle toimetaja Tuglas: „Mis tarvis?“ Ja sõnastik jäigi juure liitmata.

*

Hans Rebane kahtles omal ajal kõvasti, kas nii-sugust asja nagu ilukirjandust üldse maksab kaubana turule lasta. Aga siis saadab prof. Paldrock kirjastusele oma „Suguhäigused“ läbivaatamiseks. „Ahah, seda ma tunnen“, ütles H. Rebane. „Andke see minu kätte läbivaatamiseks“.

*

„Postimehe“ toimetuse liige Hugo Kukke, pääle selle kui ta ministeeriumi kooli lõpetand, tuleb Tartu Aleksandri gümnaasiumi, mille direktoriks kõrki ja uhke mees Rutsky. Noormees Kukke ilmudes härra direktori ette pakub viimasele esimesena julgelt ja vabalt käe. Direktor ei tee aga väikse mehe käeandmisest väljagi.

Kukke on sellest nii löödud, et seisab vaevalt jalul.

„Mis kooli olete lõpetand!“ küsib direktor. „Lõpetasin ülikooli“, vastab Kukke.

*

Karl Ader, tuntud deklamaator Tartus esines kord V. linnas kooliõpilaste peol näidendis. Nagu teada, mõistetakse sarnastel puhkudel vaevalt pääst oma osasid ja kõik lootus pannakse etteüttele pääle. Alguse eel saadetakse etteüttele oma kohale lava kaudu ja lastakse alla selle pääkast. Pääkast aga langeb etteüttelejale sarnase hoobiga pähe, et see uimasena kokku vajub. Kuid eesriie on juba üleval ja mängijad asuvad lavale. Algavad mängu ja hiilivad kogu aeg etteütteleja kasti poole, et säält abi saada. Kuid see istub pooltotralt ja ei lausu ühtki sõna. Laval mängijad lähevad segamini — mängisid Ader kaaslasega. Kaaslane lahkub lavalt ja lööb käega. Ader lahkub samuti teise järel, et kutsuda teda tagasi ja uuesti algada. Teine teatab, et ta mingil tingimisel tagasi ei tule enesele häbi tegema. Rahvas ootab saalis. Juba kolistatakse. Ei jää siis Aderil muud üle, kui läheb lavale ja hakkab üksi kõikide osaliste eest mängima, ning jutustab nii kogu esimese vaatuse: nüüd teeb see ja see ja kõneleb nii ine.

Kui näidend lõppes, tuleb koolijuhataja lavale ja küsib, et tema teada oli näidendi sisu vähe teisiti.

„Seda küll, kuid viimasel silmapilgul meie vähe muutsime“, vastab Ader, ja nii ei saanudki aru saalisolijad, et üks teiste eest kogu vaatuse maha mängis.

*

Tallinnas Feischneri juures istub R. Kangro-Pool meie tuntuma naiskorporatsiooni esitajaga. Viimane kinnitab, et nende kor-pi saavad vastu võetud ainult need, kas ilusad, targad või rikkad.

„Siis peaksid teie korporatsiooni liikmed kõik rikkad olema“, tähendas R. K-P.

*

Vanemate tegelaste esinemisviisi püütakse tihti oimavahel järele aimata. Üks noormees „Postimehe“ toimetuses on järele aimand J. Tõnissoni kõnet. Ta improviseerind parajasti üksipäini toimetuses, kui Tõnisson ise pääle tulnud. Kuulatand ja lausund:

„Noh, teie teete mind järele õigemini kui ma ise“.

*

August Kitzbergi lihtsameelsusest teatakse palju jutustada. Toome siinkohal ära paar momenti tema elus ses suhtes. Kord ulatatakse talle loorberipärg. Kitzberg ei taha seda vastu võtta, vaid on valmis pärjast rebima paar loorberilehte süldi tarvis.

Ka tema 70-ne a. sünnipäeval, pääle seda kui tervitused, kingitused ja auaadressid edasi antud olid, tõuseb Kitzberg lauale tänama:

„Minu teened on nii väiksed, et neid võiks ninarätikusse siduda.“

*

Kõige suurem anekdootide kogu Tartus olla A. Jürgensteinil. Iga uue anekdoodi, mis ta päeva jooksul kuulvat, kirjutavat ta taskuraamatusse. Järgmisel hommikul kordavad ta kõik üle, et mõni meelest ära ei läheks.

*

Pestalozzi mälestuspäeval, mil kohalikud ajalehed avaldand nimetatud pedagoogi eluloo ja näopildi, istub Tartu keskkooli emakeeleõpetaja R. Janno sõbraga „Automaadi“ pääl.

Ta sõber tähendab, et alati kui ta Jannot näeb, talle Pestalozzi meele tuleb. Janno hüppab vihaselt püsti ja ütleb:

„See oli suurim haavamine mu elus, — võrrelda mind iga idioodiga!“

*

Järgmine „ODAMEHE“ number ilmub 20-ks jaanuariks 1928. — Endistele tellijatele saadab meil jaanuarikuu kogu kokkuleppel senise väljaandjaga saamata jäänd numbrid järele. — „ODAMEHE“ senised sõbrad, toetage ajakirja, kogue uusi sõpru! Tellimishind käesoleva numbriga kaane teisel küljel.

Kolmas Tartu Laenu- & Hoiu-Ühisus

Tartus, Suurturg nr. 8 / Tel. nr. 99.

Avatud igal äripäeval kella 10–2.

Ühisus on asutatud 1913. aastal ja kuulub vanemate Eesti ühistegeliste rahaasutuste hulka.

Ühisus võtab raha hoiule

kuude, päevade ja mitmesuguste tähtaegade pääle; soovi pääle kuldkrooni alusel.
:: Hoiusummade eest maksetakse ajakohaselt kõrgendatud protsenti. ::

Ühisus annab laenusid

obligatsioonide, väärtpaperite ja vekslite kindlustusel ja käemeeste vastutuse'.

Ühisus võtab veokirjade, vekslite ja tšekkide järele rahanõudmisi oma pääle ja saadab raha igasse kodumaa linna, alevisse ja kohta, kus ühistegelised asutused asuvad.

Toimetab kõiki pangaopetatsioone.

Kõige loetavam ajaleht Virumaal

on

„Virulane”

Kuulutustel määratu mõju
Tellimise hind 60 mk. kuus

R.-Ü. „Virulase”
-trükikoda-

Rakveres, Lai tän. 17, telef. 136

valmistab maitsekalt ja
odavalt kõiki trükiteid.

TARTU FÜSIOTERAPÖITLINE ASUTIS (Vesiravila)

Tartu pärmivabriku juures, Pikk t 58 62, telef. 34

Juhatab prof. Dr. med. L. PUUSEPP

Saadaval pärmivedeliku (praaga), söehappe, hapniku ja teised arstlised vannid.
Ravitsemine elektriga, valgusega (kõrguspäike), mitmesuguse massaažiga ja arstlise gümnaastikaga.

Võetakse vastu ambulatoorseks arstimiseks haigeid, kes kannatavad jatkuhai-guste (ishias, nõiralgia, halvatused), südamehaiguste (myocarditis j. t.), soonte-haiguste, ainetevahetuserikete ja naiste-haiguste all.

Asutis on avatud äripäevadel kella 8 hom. kuni kella 7 õhtul. Igasugune ravitsemine sünnib arsti järeelvalve all. Asutise assistent võtab vastu igapäev kella 10–12 hom. ja 3–5 p. l.

Ravitsemistasu linnaarsti kinnitatud hin-nakirja järele

„KAJA“ uuel kujul!!!

„KAJA“ on moodsaim väljamaa lehtede eeskujul toimetatud päeva-leht Eestis.

„KAJA“ teated on täpsed ja kiired.

„KAJA’s“ leiavad kirjeldamist kõik huvitavad sündmused sise- ja väljamaal.

„KAJA“ toob igas numbris hulk huvitavaid piltisid.

„KAJA“ jutud ja teated on põnevad ja kaasakiskuvad; joone all ilmuvad pikad sündmus- ja huvirikkad romaanid.

„KAJA’le“ antakse hinnata kaasa seinakalender ja tarvilikkude teadetega varustatud suur kalender-käsiraamat, pääle selle saavad pooleaasta ja pikema aja tellijad täiesti maksuta sisurikka põllumajanduslise ajakirja „Põllumees“, mis 2 korda kuus ilmub.

„KAJA“ tellimise hind on kuus kõigest 120 m. $\frac{1}{2}$ a. pääle 550 m. 1 a. p. 1000 m.

„KAJA’s“ kuulutab iga ärimees ja tööstur, kes oma saadustele teed tahab leida meie suurema ostujõulisema ostja juure.

Igaüks, kes ajaga kaasas tahab käia tellib omale 1928. a. „Kaja“.

Pääkontor Tallinn, Pikk 42, Telefon 5-90.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Metallitööstuse Aktsia-selts

ILMARINE

(endine Fr. Wiegand)

Tallinn, Rannavärava puiestee 21.

Kõnetraat 1-39 ja 12-60.

Müüb ladust

naftamootoreid „RUSS“, igasuguseid veski osasid ja vesiturbiine, viinavabrikute osasid, transmissioone.

Valmistab

aurumasinaid ja katlaid, korstnaid, reservuaare pumpe j. n. e.

Valab

terast, malmi, vaske.

Teeb igasuguseid paranduse ja metalli kokkukeetmise töid.

„Istandiku“ kirjastusel ilmusid äsja:

Juhani Aho: **Laastud I.**

Pikema seletava lisaga ja uute sõnade sõnastikuga **Joh. Aaviku** tõikes.

Hind 350 mk.

Ilusaim raamat kingituseks.

Aho „LAASTUD“ on raamat, mis rahuldab niihästi raffineeritud kui laiemat publikut.

Aho „Laastud“ on novellikogu suuremaks-kavatset seeriast „YLDINE NOVELLIKIR JANDUS“, millest esimese numbrina on ilmund

Ernst Wildenbruch'i

Isamaa ja armastus.

Hind 85 mk.

Haruldane jutt: yhendab syndmustikulise põnevuse sygava ja peene hingelise ja läbielamusega.

Fantastiliste juttude seeriast

(„Hirmu ja õuduse jutud“) on a. 1927. jõuluks ilmund:

nr. 19.

SCHILLER: „Vaimude nägija“.

Hind 125 mk.

nr. 20.

HENRI MARTIN: „Kummalised asjad“;
CONAN DOYLE: „Tulega mängimine“.

Hind 50 mk.

nr. 21.

IMMANUEL KANT: Swedenborgi nägemus;
W. von GOETHE: „Salapärased laiad“;
P. HEBEL: „Salajane mestamine“.

Hind 35 mk.

Varem on ilmund:

nr. 18.

EDGAR POE: Valitud novellid III.

Hind 140 mkr.

„HIRMU JA ÕUDUSE JUTTE“ on myygil nr. 10–21. Eelmiste trykid on otsas. „Hirmu ja õuduse jutud“ on varustet sisulise ja keelelise kommentaariga ja pakuvad põneva lugemise kõrval ka palju õpetlikku.

Kaks keeleuenduse tähtsamat raamatut:

Joh. Aavik

Keeleuenduse äärmised võimalused

Hind 350 mk., paremal paberil 450 mk.,
luksusköites 4500 mk.

Joh. Aavik

Keeleuenduse ja Õigekeelsuse põhimõtted.

Hind 85 mk.

Päälod:

„Posimehe“ rmtkpl. Tartus, Suurturg nr. 16 ja
„Päevalehe“ rmtkpl. Tallinnas, Jaani uul. nr. 6.

EESTI A.-S.

JOHN NURMINEN

TALLINN

**Speditsoon & Tollitalitus
Inkasso & Kinnitamised
Laevatalitused**

Kõnetraadid: 7-95 } Kontoris
1-96 }
28-27 Laevatalitused
13-99 Tolliametis

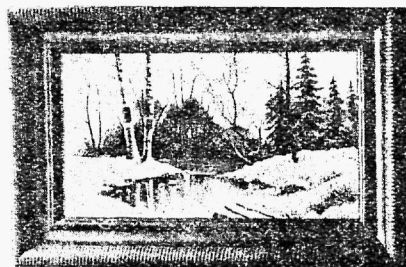
Postkast nr. 12.

Korrespondendid: John Nurminen O. Y. Helsingis,
Raumos, Abos, Hangös, Vibor-
gis, Danzigis.

Panga arved: Eesti Pank, Tallinn
Tallinna Krediid Pank, Tallinn
Eestimaa tööst.- ja kaub. pank,
Tallinn
G. Scheel & Co., Tallinn
Deutsche Bank, Berlin
A/B Nordiska Föreningsbanken, Hel-
singi
Rigaer Stadt-Disconto-Bank, Riia

K. LUKK'i

pildiraamide
tööstus

Tartus
Promenaad
nr 4.

Soovitab
pühade-
kingituseks
suures
valikus
raamitud
seinapilte.

EXCELSIOR

kuiv-piirituse keetja
kõige praktilisem ja
odavam igaühele

Igalpool ülitarvilik!

Pärnu Pank A./S.

PÄRNUS, „ENDLA“ SELTSIMAJAS.

Telegr. aadress: «Pärnupank». Telefonid: Üldine 1-13, juhatus 1-91.

Suurem ja vanem rahaasutus Pärnumaal

Korrespondendid kõigis kodumaa linnades ja tähtsamates alevites
kui ka suuremates linnades väljamaal.

Võtab raha hoiule ja maksab ajakohast protsenti.

Annab laenu mitmesugusel kujul ja kindlustusel.

Ostab ja müüb välisvaluutat rahas ja tshekkides.

Ostab kulda ja hõbedat. Üürib välja hoiulaekaid (Safes).

Toimetab kõiksugu pangaoperatsioone sise- ja väljamaal.

JUHATUS

Puhtamaitselisi loomulikke veine

võistlemata hääduses

soovitab

Ed. & J. Loskit'i

veinitehas

Tartus, Tähe tän. nr. 72.

Telef. nr. 707.

Eesti Raamatupidajate Selts

Küütri tän. 5, II korral.

Kõige parem

I-klassi restoraan

keset linna.

Igapäev kella 6 pääle mängib salon-
kvartet

Hommikueine — lõuna —
õhtusöök

Mõõdukad hinnad — Mu-
gavad kodused ruumid.

Ökonoom H. Segerlin

„ELU“

Võru- ja Petserimaa häälekandja.

Ilmub igal kolmapäeval ja laupäeval.

„ELU“ on rahvuslik ja edumeelne ajaleht.

„ELU“ ümber on koondund rohkesti haritlasi, ühis- ja seltskonnategelasi.

„ELU“ kaudu saavad lugejad kõige põhjalikuma ja asjalikuma käsituse meie kodumaa kõige vähem tuntud nurgast — Setumaast.

„ELU“ on pildirikkaim ajaleht Ee tis.

„ELU“ tellijad saavad hinnata kaasa eraldi lehel romaani, mida võib kokku kõita.

„ELU“ tellijad saavad tuntava hinnaalandusega põllumaj. ajakirju: „Põllumees“, „Talu“, „Uustalu“ ja „Karjamajandus.“

„ELU“ kuulutustel on suur mõju, sest teda loetakse Võru- ja Petserimaal rohkem, kui teisi ajalehti kokku. Kuulutuste hind 5. mk. millim. kuulut. küljel, 10. mk tekstis ja esiküljel.

„ELU“ tellimishind aastas on jainnlt 450 mk, 6 k. 230 mk., 3 k. 130 mk., 1 k. 45 mk.

„ELU“ tellida võib igast postkontorist ja raamatukauplusest.

Toimetus ja talitus asub Võrus, Katariinat. 4. Postkast 16.

Telefon 58 ja 131.

Riidekauplus

R. BRETT

Tartus, Suurturg nr. 7, raatuse ees

soovitab suures väljavalikus mõõdukate hindadega.

Palitu
Kostüümi
Ülikonna
Kleidi- ja pesu
Madapolam
Zephir
Batist

riiet

sammetit, siidi, Crèpe de chine, Crèpe satin,
Marocain siidirätte, käterätte jne.

E. BIRKENFELDTI

kirjutusmaterjaali kauplus
Rakveres, Lai tänav nr. 18.

Minu kaupade odavus seisab minu kaupade kõrges väärtuses.
Eriti peaksid seda tähelepanema kooliõpilased, koolid, riigi-, omavalitsus- ja ühistegelisasutused neile tarvisminevate koolitarvete, kontoritarvete kantselismaterjaalide juures.

:: Alaliselt laos tähendatud kaupasad suures valikus ::

E. BIRKENFELDTI

kirjutusmaterjaali kauplus
Rakveres, Lai tänav nr. 18.

Suures valikus

prille,
näpitsprille,
ilmanäitajaid,
termomeetreid,
suurekstegevaid klaase,
häid habemenuge
ja

arstimiseriistu

A. Keiss

Tartu, Promenaad 9

Ei ole odavamad
ostukohta ja suuremat väljavalikut,

kui

riidekauba ladu

Tschernov, Luksep & Ko

Tartus, Kaubahoovis nr. 6-7.

Telef. nr. 156.

Huvitavam, värskem, haaravam päevaleht Eestis on

„Rahva sõna“

*Suurte rahvahulkade, linna ja maa demokraatlikkude kih-
tide häälekandja*

Pääle sisukate artiklite põnevad ja värsked uudised, teravad
vested, huvitavad päevakajad, tõsised kirjanduse, kunsti ja teatri
arvustused, kino, spordi teated, kohtukoja sündmused jne.

Läbilõiked poliitika- ja majanduselust

*Igas numbris sütitavat nalja / Põnev romaan / Tellides
odavam päevaleht*

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused ja oma telli-
miste vastuvõtjad

Toimetus ja talitus: Tallinnas, Väike Pärnu mnt. 31

Hooajaks pärale jõudnud
moodsad kodumaa ja Inglise

ülikonna
palitu
mantli
kostüümi

riided

suures valikus võistlemata
odavate hindadega.

Tellimiste vastuvõtmine elegant
daamide ja härrade riiete pääle.

Ijärgu juurelõikajad ning
:-: paremad tööjoud. :-:

Tööde eest täielik vastutus.
Valmisriideid suures valikus.

Riideäri

Karl Wengerfeldt

Tartus, Rüütli t. 7, oma majas,
kõnetraat 6-18.

A. Kilmi

Toiduainete-äri

Rakveres, Pikk tän. 7.

soovitab

pühiks igasuguseid toiduaineid, eraldi kõrge-
väärtuslist suhkruisrupit ja mitmesug. maius-
tusi. Jõulupuu ehteid suures valikus.

Põnev ja huvitav on suur Tarzani-romaan

Metsade laps

Hind 200 mrk. Saada igast korralikust raamatukaupl.

Ämmaproua

ERITS-BLUM

Peterburi tän. 17, krt. 6, telef. 909